

94ste jaargang nr. 1

Kantoor van afgifte: Gent X

MAANDBLAD
VAN DE

VLAAMSE IMKERSBOND

Januari-februari 2008

verschijnt maandelijks, behalve in februari en augustus

Omslag:

Wintersfeerbeeld: bijenkasten gehuld in
sneeuwlandschap

Foto: Thomas ter Heide

Verschijnt in:

Januari, maart, april, mei, juni, juli,
september, oktober, november en december.

Werken mee aan dit nummer:

Paul Adriaensen, Koen Beeuwsaert, Jef
Beuckelaers, Jos S. Beyers, Chris Dauw, Julien
Dedapper, Ludo De Clerq, Ghislain De Roeck, Aad
de Ruyter, Dirk Desmadryl, Nadine De Waele,
Corneel Dewindt, Frans Jacobs, Cyril Rubens, Hubert
Swinnen, Thomas ter Heide, Katinka Van Nerum

Correcties:

Julia Brems, Cyril Rubens.

Adverteerders:

Imker Torfs, Nectar, Norbert Heeremans,
De Wilgentuin, Bijenhof, Paul Buedts

Maartnummer:

We ontvangen uw bijdragen voor het
maartnummer 2008 graag vóór 18 januari a.s.

Aprilnummer:

We ontvangen uw bijdragen voor het aprilnum-
mer graag vóór 18 februari

Afspraak:

Het kopiëren van teksten uit dit nummer mag
mits het schriftelijke akkoord van de auteurs
die overigens de verantwoordelijkheid dragen
voor de inhoud van hun bijdrage, net als de
adverteerders.

De redactie houdt zich het recht voor bijdragen
in te korten of te herschrijven en deelt niet
noodzakelijk de mening van de auteurs.

Januari-februari 2008

94ste jaargang nr. 1

04 MEDEDELING

Week van de bloem en de bij
Herhaling hernieuwing, lidmaatschap
• 5 Nieuwjaarswensen van de voorzitter.

06 PRAKTIJK

Maandpraatje West-Vlaanderen.
Korfje

09 VERHAAL

Interview met imker Vic Peeters

11 CULTUUR

Adam en Eva

13 PRODUCTEN

Honing oogsten en verzorgen

20 BLIKVANGER

Sterfte van hommels en bijen onder lindebomen

22 BIJENWEIDE

Bijenhonger voorkomen met bloemen

24 PAGINAFOTO

Bijenhofstaat

25 PRODUCTEN

Recepten van Jef Beuckelaers

26 BUITENGEWOON

Verenigingsnieuws

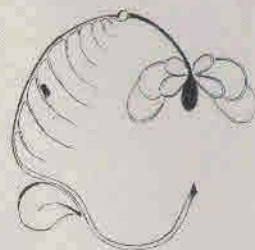
- 26 Buckfastbelangen Verenigd Vlaanderen - Vlaams imkersforum
- 27 Overleden
- 28 Activiteiten
- 30 Verslag Provinciale Vergadering AVIB, LIB

Bezoek ook de internetsites:

- www.konvib.be
- www.honeybee.be

De Week van de Bloem en de Bij

Corneel Dewindt & Katinka Van Nerum

Wij delen u de belangrijkste besluiten mee van onze evaluatievergadering van *De Week van de Bloem en de Bij*. Dat hadden we u nog beloofd aangezien deze vergadering plaatsvond op 9 november 2007 en de bijdragen voor het maandblad van december al eerder bij de redactie dienden te zijn.

De Week van de Bloem en de Bij heeft resultaat geboekt, daar zijn we van overtuigd. heeft resultaat geboekt, daar zijn we van overtuigd.

Vooraf dan wat de samenwerking betreft tussen 'imkers'. Wat erg positief was, is dat deze samenwerking over de grenzen van het verenigingsleven heen ging. Het verenigingsleven is evenwel belangrijker dan ooit, maar het mag niet een beperkend effect hebben of groepen doen ontstaan. Een goede samenwerking brengt ons trouwens veel verder dan territoria afbakenen.

Wat we al eerder meenden aan te voelen bij de medewerkers, bleek op onze vergadering gelukkig waar te zijn. De aanwezigen waren eensgezind dat *De Week van de Bloem en de Bij* een vervolg dient te krijgen. Echter, niet iedereen was overtuigd dit alweer in 2008 te doen. Vooral de idee daardoor te weinig voorbereidingstijd te hebben speelde hierbij een rol. Het geloof dat een jaar uitstel misschien een verslapping van de aandacht teweegbrengt, maakte dat we beslisten toch de laatste week van september of de eerste week van oktober 2008 weer een *Week van de Bloem en de Bij* te organiseren.

Hier en daar waren er wat ontgoochelingen, maar die zijn niet van die grootte om de aangename ervaringen te overschaduwen. Het enthousiasme bij de medewerkers is en blijft groot.

Ontgoochelend bijvoorbeeld was de weinige media-aandacht die we kregen, hoewel hier met inzet aan gewerkt werd. Slechts bij enkelen lukte het een plaatselijke tv-zender binnen te halen, of een journalist van een krant. We moeten de media leren 'bespelen', zodat het publiek weet dat we bestaan.

Waar we ook verder aan dienen te werken om erkend en au sérieux genomen te worden binnen de natuurverenigingen is - zoals reeds gezegd - onze milieukennis. We moeten allen beseffen dat de imkerij in een ruimere biotoop genesteld is. We moeten met meer kennis van zaken over de bijkomende elementen van het imkeren kunnen praten: bestuiving, bevruchting, de relatie tussen honingbijen en wilde bijen, wespen en hommels. Imkeren behelst meer dan enkel honing oogsten!

Voelt u zich geroepen om mee te werken aan de volgende *Week van de Bloem en de Bij*, neem dan even contact met ons op met via mail bloembij@msn.com, via het contactformulier op onze site www.weekvandebloemendebij.org of via telefoon 0475-86.26.48.

Herinnering vernieuwing lidgeld 2008

Om tijdig de adresbestanden te kunnen aanpassen en alle nodige administratie in orde te brengen, willen we u graag even herinneren aan de betaling van het lidgeld voor 2008. Alle informatie is terug te vinden in het maandblad van november.

Wilt u graag een advertentie plaatsen in dit blad? Neem dan contact op met Nadine De Waele
Kasteellaan 73, 9800 Deinze Tel:09-386.84.23, e-mail: nadine_de_waele@hotmail.com

Prettige Feestdagen
vanwege de voltallige redactieraad

Beste vrienden,

Was 2007 een goed jaar voor de imkerij? Wat moeten we verwachten voor 2008?

2007 was geen goed jaar.

Wie zou kunnen tevreden zijn nadat zovele bijenkolonies verdwenen zijn? Meer nog, dat het na zoveel onderzoek in binnen- en buitenland nog altijd niet echt duidelijk is wat de ware oorzaak van dit teloorgaan is, moet ons echt triest stemmen.

Wie zou kunnen tevreden zijn nu ook de imkerij steeds meer de adem van de administratie in de nek krijgt. Dat die ontwikkeling nogal discreet gebeurt, maakt het alleen maar erger. Waarom is het trouwens zo moeilijk om tijdig maatregelen voor ziektebestrijding te realiseren? Waarom moet het zo lang duren vooraleer onze gids voor de goede imkerpraktijk het finale akkoord kan krijgen?

Ik wens u een beter 2008. Met imkers die zich goed in hun vel voelen. Die zich dus vooral met hun bijtjes kunnen bezig houden, ver weg van administratieve betutteling.

Ik wens de imkerij een positievere imago. Waaraan we samen moeten werken.

Samen: ik hoop dat in 2008 al de Vlaamse verenigingen naar mekaar mogen toegroeien en snel de rangen sluiten. Daar zullen we allen beter van worden.

Daar bovenop een goede gezondheid, natuurlijk!

Chris
Voorzitter

Dirk Desmadryl

Gegroet vanuit Poperinge, de verre Westhoek in het uiterste hoekje van Vlaanderen. Wellicht ben je er nog nooit geweest. Of misschien wel, tijdens de zomermaanden als de zon in volle glorie boven de velden staat en de wind zacht over het koren glijdt. Ze komen dan met duizenden af, de losgelaten toeristen. Om de adem en de stilte van het landschap te verslinden. Om te luisteren naar dat aardige oertaaltje dat ze hier brabbelen. Om kennis te maken met de authentieke inboorlingen die diep verborgen tussen de landerijen wonen en naar iedereen goedendag knikken en hun klak afnemen.

Gegroet, imkerend Vlaanderen, vanuit mijn reservaat met zijn wiegende weiden en zijn zingende hoppevelden. We gaan het een jaar lang samen moeten stellen. Maand na maand moet ik iets uit mijn korf toveren om jullie te entertainen en de les te spellen. Je moet niet akkoord gaan met alles wat in mijn korf zit. Ieder zijn eigen mening, zijn eigen bijen en zijn eigen methode. We hoeven daarvoor niet op de vuist te gaan.

Winter

Wanneer ik dit schrijf, is het november. De winter staat voor de deur. Zeker de leukste tijd niet van het jaar. Wat staat er ons te wachten? Wordt het een goede ouderwetse poolwinter met hopen sneeuw en ijs? Vriezen weer eens de kasseien uit de grond? Of wordt het een troosteloze processie van aanhoudende regen- en windvlagen? Een winter die ons opzuigt in de klei en de modder van de moedeloosheid. Wanneer je dit leest, zit je er middenin, in de gure lange winter. En je kijkt uit naar de dagen die wat moeizaam lengen en je fleurt wat op bij het zien van de schuchtere pogingen van de eerste sneeuwklonks en de winterjasmijn die tegen de zuidermuur zijn armen hoopvol openspreidt. Het wordt wachten, eindeloos wachten op de eerste lentedagen die ooit eens zullen komen.

Bijenboeren

We zijn imkers, bijenboeren, en onze handen jeuken. We willen iets doen, werken aan de bijen, praten over de bijen en nog zoveel meer. Geen grote theorieën verkopen, alleen maar elkaar eens opzoeken om de lange dagen te doorbreken en een tas koffie te slurpen met een sterke borrel erin. Eens vertroeteld worden door de imkerboerin. Ze heeft koekjes en taartjes gebakken. En de boerin mag ook nog gezien worden. Je zou voor minder uit je winterhol kruipen om langs de achterdeur binnen te sluipen. Bert en Fred, Kamiel en Jos, ze schuiven om beurten aan de tafel. Ieder met zijn verhaal. Dat moet zo, dat

brengt warmte en gezelligheid.

We roddelen en praten maar wat over koetjes en kalfjes, de vrouwen en de liefde, de koninginnen en de darren. We kijken naar het voorbije jaar: de ongeëvenaarde prachtige aprilmaand met emmers honing en dan de ontgoochelende zomer met nauwelijks een streepje zon en bijenarmoede op alle fronten. En toch, als we de optelsom maken, mogen we niet klagen: de kelder staat gevuld met menig honingpot.

Een kruis erover. Wat voorbij is, is gedaan. We kijken uit naar het komende jaar. Slaat de verdwijnsiekte ook toe in onze regio? Tot nu toe zijn wij daar grotendeels van gespaard gebleven. Hoe zou dat komen? Omdat we hier gezond en wel leven? Omdat we de zondag naar de mis gaan en bidden voor de vruchten der aarde? Omdat we goede bijenboeren zijn?

De verdwijnsiekte, vragen we ons af, uit welk heelal komt die nedergedaald? Jos, de slimste profeet van ons allemaal, twijfelt er niet aan: 'Het komt door de GSM-masten, de raketten en de satellieten die in de lucht vliegen.' Jos kan het weten, hij heeft nog bij de luchtmacht gediend.

Fred, de ecologische tuinier, slaat zijn groene bijbel open en daarin staat gebeiteld dat het allemaal de schuld is van de herbiciden, pesticiden en ander vergif. Hij trekt fel van leer tegen alle varkensstallen en milieu-verontreinigers. Zij zijn de oorzaak van alle onheil en rampen.

We raken er niet aan uit. Of zou de varroa ervoor iets tussen zitten? 'Het is een virus dat de bijen paralyseert,' beweert Bert, 'ze hebben dat ontdekt in Amerika'.

Bert is ooit nog eens in Amerika geweest, het zal dus wel waar zijn. En bovendien heeft hij een computer waar alles opstaat in het lang en het breed. Je moet maar even klikken en voilà: alles verschijnt met kleuren en foto's op het scherm. We staren vol verbazing naar de toverdoos van Bert.

Kamiel haalt zijn pendel uit zijn broekzak en laat die met wijde bogen boven mijn bijenkasten rondzwieren.

'Geen verdwijnsiekte,' besluit hij, 'de magnetische stralen lopen in de juiste richting.' Alles is prima in orde. Ik mag op beide oren slapen: mijn bijen verdwijnen niet met de noorderzon, ze blijven voorbeeldig thuis bij moeder de koningin.

Wintertros

Met al die wijsheden zouden we nog vergeten naar de bijen om te zien. Het is rustig en stil rond de kasten. De bijen zitten in wintertros. Het voedselverbruik is in januari heel gering: nog niet 1 kg voor de hele maand. De cellen met voer, waartegen de tros zit, raken natuurlijk leeg, daarom schuift de hele bijentros mee naar het voer toe, naar boven en naar achter.

Zit het volk tegen de bovenkant aan de achterkant van de kast, dan is dat een waarschuwing: de voedselvoorraad zou wel eens flink kunnen geslonken zijn. Til voorzichtig de achterzijde van de kast op: weegt die nog voldoende? Bijvoederen deze tijd van het jaar is een wanhoopspoging. Heb je wel genoeg wintervoeding gegeven? Houd volledige rust rond de bijen om hen niet uit de tros te drijven. Voorkom dat katten, honden, muizen en andere dieren, de bijen komen storen. Stoornis veroorzaakt afkoeling, hoger verbruik aan voorraad, gevaar voor inballen van de koningin en geeft aanleiding tot allerlei ziekten. Oppassen dat bij sneeuwval de

vlieggaten niet verstoppert. Als de zon schijnt op sneeuw, lokt dit bijen naar buiten, ze vliegen enthousiast op, verstijven en zijn reddeloos verloren. Tracht dit te voorkomen door de vlieggaten tegen indringende zonnestralen te beschermen door een plank of dakpan voor de vlieggaten te plaatsen. Houd de vlieggaten wel ruim open, want verse lucht is even noodzakelijk als warmte en voedsel.

Bij zachte dagen in januari legt de moeder haar eerste eitjes midden in het warmste deel van de tros. Maar dat stelt allemaal niet veel voor. Het begin van de leg is zeker ook een kwestie van omstandigheden en erfelijke eigenschappen.

Bijen ontwikkelen zelf hun warmte, maar zorg ervoor dat de stijgende warmte niet door de dekplank ontsnappen kan. Daarom leggen we isolatie, bijvoorbeeld enkele kranten, boven op de dekplanken.

Februari

Februari heeft meestal enkele zachte dagen. Met de eigenlijke winterrust is het gedaan. De bijen vliegen op de warmste uren van de dag druk op de vroegbloeiërs zoals hazelaar, sneeuwkllokje en krokus. De moeder gaat haar leg geleidelijk opdrijven. De temperatuur loopt in het broednest op tot 35°C. Voedsterbijen komen in actie. De suiker- en stuifmeelvoorraden worden flink aangesproken.

Bijen hebben ook water nodig. Breng in de nabijheid van de kasten een kleine drinkplaats aan. Een teil of bord, half met water gevuld, waarop enkele strootjes, mos of wat hout drijven, zodat de bijen niet verdrinken.

De ontlastingsvluchten van de bijen worden talrijker.

Laat je niet verleiden door een warm februarizonnetje om de kasten open te maken. Laat alles maar goed gesloten. Een afkoeling van het broednest is voor het volk

nu zeer nadelig.

Houd de aanvliegplank goed in het oog. Volken die niet thuiskomen met stuifmeel zijn hoogst waarschijnlijk moederloos of hebben een koningin die het leggen gestaakt heeft. Om vast te stellen of een volk moederloos is, kun je eens op de kast kloppen. Je luistert met je oor tegen de kast gedrukt en je hoort een fel gegons dat plots ophoudt, wees gerust: de koningin is aanwezig. Maar het gegons wordt levendiger, het houdt aan: de bijen huilen omdat ze geen moeder hebben! Moerloze volken kan je verenigen met een naburig volk door middel van de krantenmethode.

Wasmot

Volwassen wasmot

Foto: Francis Joly

Tijdens de winter durft de wasmot wel eens uitbundig feestvieren in de voorraad wasraten. Wellicht heb je ze niet zorgvuldig genoeg opgeborgen: de wasmot is sluw en heeft niet veel tijd nodig om binnen te sluipen en eenmaal een onderkomen gevonden, gaat ze zich weelderig voortplanten. Regelmatig controleren is de boodschap en desnoods onmiddellijk ingrijpen. Stellen we een aantasting vast, dan kunnen we de wasmot verdelgen met zwavel. De zwavelstroompjes worden in een metalen blik onderaan in een lege romp verbrand maar pas op voor brandgevaar! De dampen stijgen en doden motten en larven. Omdat de eitjes niet vernietigd worden, moeten we dit na 4 dagen nog eens herhalen. Nadien gaan we best de ramen

verluchten, zwaveldampen zijn schadelijk voor mens en honingbij! Zeer doeltreffend is ook ijsazijn. Dit product is te verkrijgen bij de drogist of de apotheker. We hebben 50 ml azijnzuur nodig voor één simplex romp. Het azijnzuur wordt in een glazen of porseleinen schaalje gegoten en bovenop de ramen gezet. Een prop watten in het schaalje versnelt de verdamping.

Varroa

Close-up van varroamijt
Foto: Francis Joly

Tijdens de winter is het belangrijk dat we de volken controleren op de natuurlijke mijtenval. We plaatsen de varroalade gedurende een week en tellen de gevallen mijten. Het aantal gevallen mijten delen we door het aantal dagen dat de varroalade geplaatst is. Bijvoorbeeld 3 mijten gevallen gedurende 7 dagen, betekent $3 : 7 = 0,42$ mijten per dag. Om het aantal aanwezige mijten in het volk te berekenen,

vermenigvuldigen we de dagelijkse mijtenval met 400. In ons voorbeeld zouden er bijgevolg $0,42 \times 400 = 171$ mijten aanwezig zijn. Pas op: dit is maar een indicatie en is zeker niet absoluut. Als je een natuurlijke mijtenval hebt van 1 per dag of meer, moet je ingrijpen. Een behandeling met Perizin of oxaalzuur is tijdens deze periode een aangewezen bestrijdingsmiddel.

Samenvatting wintertaken

1. In principe laten we de bijen met rust tijdens de winter.
2. Op de dekplanken leggen we een isolatie.
3. Breng regelmatig een vluchtig bezoekje aan de bijen, zo merk je of alles normaal in winterrust is.
4. Controleer geregeld de voorraad opgewerkte raten op aantasting door de wasmot.
5. Plaats gedurende een week de lade in de varroabodem om de natuurlijke mijtenval te controleren.
6. Breng in de nabijheid van de bijenstand een drinkplaats aan.
7. Misschien heb je iets te herstellen of te maken. Kijk maar eens de lege ramen na. Zijn die nog bruikbaar? Moeten er nieuwe draadjes getrokken worden?
8. Een beetje bijenlectuur kan nooit kwaad.
9. Het sociale aspect van het verenigingsleven is belangrijk. Waarom zou je niet eens een vergadering bijwonen? Of spring eens binnen bij een vriend imker. Roddelen over domme bijen en slimme imkers kan ook gezellig zijn.

"Het Korfje" door Jos.S. Beyers

IMKER HERMAN TORFS

**Groothandel in Belgische honingsoorten, gegarandeerd van eigen bijen:
koolzaad- en zomerhoning**

**Bijenvolken te huur voor kappen en serres
Tel. 016-56.87.64 of 0497-19.99.60**

ALS IMKER MOET JE HET GEDRAG VAN JE BIJEN LEREN ZIEN

Een interview met Vic Peeters, erevoorzitter Imkerbond Zoersel

Cyril Rubens

Vic Peeters, Erevoorzitter Imkerbond Zoersel

Foto: Cyril Rubens

Negen kilo eigen honing

In 1962 begon Vic Peeters bijen te houden. Bij de verkoop van een bijenstand kocht hij zijn eerste twee volken, aan 250 Bf per stuk. Het waren Kempische kasten en tot vandaag imkert hij hiermee verder. Hij weet nog heel goed hoeveel honing hij van zijn eerste kast slingerde: negen eigen honing en hij was er zo kilo fier op als een pauw. De algemene kennis van de imkers was in die jaren nog niet zo groot als vandaag: hij kon vooral bij de voorzitter van zijn imkerbond terecht om de stiel te leren en tegelijk hielpen ze elkaar bij het 'slingeren'. Geleidelijk aan breidde hij zijn stand uit tot hij uiteindelijk over 24 productievolken beschikte. Vic, van beroep bankwerker bij de spoorweg, raakte verknocht aan de

bijen en in 1967 werd hij voorzitter van zijn bond, de Imkerbond Zoersel, als opvolger van zijn leermeester Gust Van Giel.

Op zoek naar koolzaadvelden

Zijn eerste initiatief als voorzitter? Met twee ploegen ging het bestuur op zoek naar koolzaadvelden om samen hun kasten te kunnen plaatsen. Dit bracht hen naar Watervliet in Boekhout, maar ook naar de zeeaster in het Verdrongen Land van Saeftinge in Zeeuws-Vlaanderen. Op de duur trokken ze met 135 kasten, gestapeld in één grote vrachtwagen met oplegger, naar het koolzaad. Elk lid van de bond kreeg de kans om mee te gaan, en gezamenlijk werk is lichter werk. Naar honingproductie toe was deze verplaatsing zeker

succesvol, al maakten ze ook wel 'accidenten' mee: een zware vergiftiging van meer dan 30 kasten met DDT (dat toen al lang verboden was), het verbod om naar Nederland te reizen ...

Als imker behoorde hij tot de besten: 'Als er honing te pakken was, was ik erbij', lacht hij. Het kasttype was voor hem minder belangrijk.

Door intensief te reizen benutte hij tot vijf drachten per jaar: fruit en koolzaad in de lente, zomerdracht, heide en zeeaster in de herfst. Zelfs op velden van teunisbloemen plaatste hij zijn bijen. Hij herinnert zich nog goed dat ze erg vroeg op pad gingen waren om hun kasten terug te halen van de teunisbloem. Alhoewel het nog niet licht was toen ze bij hun kasten aankwamen, vlogen de bijen reeds geweldig. Pas toen het licht werd, stopten de bijen met vliegen. Immers, de teunisbloem is een echte nachtbloeier (bij valavond kun je de bloem letterlijk zien openspringen) en het overvloedige stuifmeel hangt in gele draden aan de pootjes van de bijen.

Eigen koninginnenteelt

In 1985 stapten de leden van de bond over op de Carnica-bij: omwille van haar zachtaardigheid en meer nog om haar hogere opbrengst. Nadat ze eerst koninginnen importeerden uit Oostenrijk, hebben ze uiteindelijk zelf een bevruchtungsstation gebouwd op de Maey. Nog steeds

brengen de leden er hun onbevuchte koninginnen naartoe (vaak het resultaat van een overlarfprogramma) om ze te laten bevruchten door darren die, weten we uit onderzoek, genetisch nauw aansluiten bij de officiële index van de Carnica-bij.

Gedurende het gesprek zit erevoorzitter Vic rustig aan tafel, geflankeerd door Cyriel Vertommen, zijn vriend en secretaris. Samen vormden ze het span dat de imkerij in Zoersel en omgeving op een hoger niveau bracht. In de loop der jaren is het aantal aangesloten bondsleden duidelijk gestegen: van een twaalfstal (uitsluitend inwoners van Zoersel), tot zowat 44 vandaag.

Aan de andere kant van de tafel zitten Jan Hoes en Chris Van Gampelaere, voorzitter en secretaris van het huidige bestuur. Zij bouwen verder op de organisatie die hun voorgangers Gust, Vic en Guido uitbouwden; ze genieten duidelijk van de verhalen van vroeger.

Vic Samen met Jan Hoes en Chris Van Gampelaere, secretaris en voorzitter van het huidige bestuur

Foto: Cyril Rubens

Reisverbod opgeheven na diplomatieke tussenkomst

Cyriel moet Vic aansporen om meer te vertellen over het reisverbod in Nederland.

In 1972 kregen ze opeens een dreigement van de Nederlandse officier van justitie: de bijen van Zoersel moesten onmiddellijk

weggehaald worden of ze werden vernietigd, want ze vormden een bedreiging voor de gezondheid van de Nederlandse bijenvolken.

Vic moet er om lachen: de Nederlanders hadden schrik dat de kasten uit Zoersel besmetting met acarirose zouden binnenbrengen in Nederland, maar in feite was de mijt daar reeds algemeen verspreid.

Die van Zoersel hebben de strijd gewonnen: letterlijk langs diplomatieke weg lieten ze het verbod opheffen, nadat ze hadden kunnen aantonen dat hun bijen kerngezond waren. Belangrijker nog is dat door dit initiatief van Vic, in Vlaanderen de Geneeskundige Dienst voor de Bijenteelt ontstaan is, met het systeem van beëdigde assistenten dat we vandaag nog kennen. Vic moet er nog eens om lachen: 'Toen wij met onze attesten aankwamen in Nederland, bleken ze daar zelf nog nergens te staan met bijenonderzoek...'

Hijzelf schept niet op over het feit dat hij, samen met de bond van Zandhoven, op het op- en afritcomplex van de E34 in Zoersel ongeveer 11.000 (!) bijenvriendelijke struiken en bomen heeft aangeplant. Of dat, door zijn aandringen, de gemeente zowat 500 bijenvriendelijke bomen (linden, kastanjes...) aanplante langs wegen en op openbaar domein. Dat was immers het werk van het ganse bestuur.

Gelukkig met zijn bijen

Vic is zijn leven lang gelukkig geweest met zijn bijen. Het leven van de bijen blijft hem fascineren, samen met de natuur.

Aan beginnende imkers raadt hij aan om te starten met één kast, want als je één kast goed kan beheersen, ga je gemakkelijker doorzetten en kun je nadien stelselmatig groeien: zo heeft hij het ook gedaan. Hij wijst de

beginnende imker ook - met een brede glimlach - een beetje terecht: je moet weten dat de bijen altijd gelijk hebben wanneer ze steken: dit is hun verdediging. Een goed imker moet daarom zachtvaardig zijn, net zoals zijn bijen zelf (maar direct geeft hij toe dat hij één keer enkele honderden steken gekregen heeft van zijn zachtvaardige Carnica's)!

Als imker moet je het gedrag van je bijen leren 'zien'. Uit het aanvliegen, moet de imker kunnen afleiden wat zich binnen in de kast afspeelt. Hij geeft toe dat dit veel ervaring vergt maar aan de andere kant is het des te plezieriger wanneer je dit kunt. In dezelfde redenering vindt hij ook dat de imker uit zijn kasten moet blijven wanneer het niet nodig is. Alleen in de zwermperiode kijkt hij zijn kasten na om de 10 dagen.

Bijenwijsheid

Iemand die zo lang voorzitter geweest is van een bijenbond, moet natuurlijk een wijs man zijn. Twee uur lang zitten we dan ook te wachten op die ene zin die ons leven en het leven van alle biemannen kan veranderen. Hij bewaart deze zin tot het einde van het gesprek, maar dan komt hij ermee voor de dag:

'Ik begrijp niet', zegt Vic, 'dat mensen die geen honing eten, in leven kunnen blijven'. 'En ook niet', lacht hij, 'dat mensen die wel honing eten, toch kunnen sterven...'

En schalks voegt hij er aan toe: 'Mijn beste klant, een kapper, heeft jarenlang vijftig kilo honing bij mij gekocht. Helaas is hij vrij jong gestorven. Dat was wel een zwaar verlies!'

Vic, nog veel succes met je bijen en met de Imkerbond Zoersel

Cyriel

ADAM EN EVA EN DE BIJEN

Paul Adriaensen

Bijpassende prent uit
'De Bijbel in Beeld', Leuven 1954

Enige historische achtergrond i.v.m. Adam en Eva

De vrouw van Adam werd ook Heva genoemd.

Adam is de algemene benaming voor 'mens'. Dit Hebreeuwse woord hangt samen met de betekenis 'roodbruin', want de roodbruine aarde waaruit Adam geformeerd werd, heet 'adamah'. Pas in Genesis 4:25 wordt Adam als eigenaam en zonder lidwoord geschreven. Hadam - de mens - werd geschapen 'in Gods beeld en naar zijn gelijkenis' en volgens de Joodse kalender was dit in het jaar 3761 v. C. Zijn oorspronkelijke woonplaats was de Hof van Eden - het aards paradijs - die hij moest behoeden en beheren. Hij leefde bij de boom des levens, die hem

beschermd tegen de sterfelijkheid, en bij de boom van de kennis van goed en kwaad, waarvan de vruchten hem verboden waren. Nadat uit een deel van het lichaam van de mens de vrouw werd gebouwd - het is niet zeker, dat er aan een 'rib' is gedacht - leeft de mens 'iesj' (man) en 'iesjah' (vrouw). De laatste laat zich door de slang overreden van de verboden vrucht te eten - er wordt niet uitdrukkelijk van een appel gesproken - en zij neemt haar man in de ongehoorzaamheid mee. Hierop ontdekt het mensenpaar zijn naaktheid. Na de aankondiging van een vervloeking, zowel over de slang, de vrouw als de man, wordt het eerste mensenpaar uit de Hof van Eden verdreven. De toegang tot de boom des levens is nu afgesloten en daarna is de mens aan de sterfelijkheid prijs gegeven. Uit Adam (iesj) en Eva (iesja, waarin men de klank hoorde van iesj, de man) ontstonden Kaïn en Abel, en na de dood van Abel nog Seth (Adam was bij diens geboorte 130 jaar; Genesis 5:3). Alzo werd Adam de eerste aartsvader. Tenslotte stierf Adam op de leeftijd van 930 jaar (Genesis 5:5) en zou hij begraven zijn op de plaats waar Christus - de tweede Adam - later aan het kruis stierf. Het feest van Adam en Eva wordt meestal gevierd op 24 december (vooravond van Christus' geboorte; zodat het feest van de eerste Adam, dat van de tweede Adam - Christus - voorafgaat), maar ook op 18 en 23 januari, 4 februari (verdrijving uit het paradijs; bij de Grieken), 24 en 25 maart (sterfdag van de eerste Adam, waarvan men aanneemt dat het dezelfde is als van Christus - de tweede Adam;

ofwel de dag dat de aartsengel Gabriël - zie onder 24 maart - de menswording van de tweede Adam en van de tweede Eva verkondigde), 24 april en 23 augustus (feest van het eerste ouderpaar of eerder het feest van de bekering tot God) en 19 december (om dezelfde reden als op 24 dec.).

Richten wij ons nu op Luther en de bijen

Reeds van in de oudheid zag men de oorsprong van de bijen in het Paradijs, waar ze de 'kleine gevleugelde dienaars van God' waren, die na de zondeval veranderden van wit naar bruin en samen met de adelaars de enige dieren zijn die toegang hebben tot de hemel. Hetgeen verchristelijkt ook terug te vinden is in de navolgende inleiding van de Welshe wetten van Hywel de Goede (+950) i.v.m. bijenteelt: *'De oorsprong der bijen ligt in het Paradijs, waaruit zij ten gevolge van de zonde van de mens met Gods zegen kwamen, en daarom kan de mis niet worden gedaan zonder bijenwas'.*

Evenzo geloofde men in het district van de Lech in Duitsland dat de bijen Adam en Eva volgden toen ze uit het aards paradijs werden weggejaagd.

Ook het navolgende Duitse verhaal gaat enigszins in dezelfde richting. Langzaam viel de poort van het Paradijs achter het eerste mensenpaar dicht. Beladen met de last der zonde tot zware arbeid en bitter leed veroordeeld, zouden Adam en Eva en hun nakomelingen boeten voor het overtreden van Gods gebod. Onmiddellijk voelden ze berouw over hun zonde en beloofden God gehoorzaam en

onderdanig te zijn. Ze begonnen te bidden, te smeken en te weklagen omdat ze zagen hoe zwaar en bitter het nieuwe leven zich voor hen opende.

'Lieve God,' sprak Adam, 'ter wille van onze drang naar den Boom der Kennis, hebt Gij ons verstoten. Is onze zonde dan werkelijk zo groot dat wij zo zwaar moeten boeten?' 'Heb ik u niet alles gegeven om waarlijk gelukkig te zijn?' antwoordde God de Vader. 'Overvloed en al wat gij maar wensen kont! Gij waart vrij, gij hadt macht over alles wat ik schiep. Alles was u onderdanig. Slechts één ding verbood Ik u, en gij hebt mijn verbod overtreden. Doch van Mij voert een weg naar u: het geloof. Geloof en ik zal Mij aan u veropenbaren!' 'Heer, alles geschiede naar uw wil ... doch help ons! De herinnering aan de zalige vreugden van het Paradijs zou ons bij het werk verlammen. Wij zouden wenen en treuren om wat wij verloren hebben.'

Toen God al dit gejammer van zijn schepselen hoorde, had Hij in zijn oneindige goedheid medelijden met hen en dacht diep na. Uiteindelijk, toen de zon opkwam, versierde Hij zoals eertijds de wijde aarde - het Paradijs - met vele kleuren en overgoot haar met een zee van bloemen en bloesemrijke gewassen van een ongewone kleurenpracht. En in iedere bloesem liet Hij een nietig drupje uit de schotel van de

heerlijkheden van het Paradijs vallen. 'Zijt gij thans tevreden, mens?' 'O dank, duizendmaal dank, Heer,' stamelde Adam, 'Gij toont mij voorwaar, wat ik eens aanschouwde. Mijn oog verblijdt zich aan uw goddelijke pracht en mijn ziel geniet uw heerlijkheid. Maar ach, het kostbaarste van het Paradijs, de zoete nectar die mij verkwikte en mijn wonden heelde, is voor mij verloren!' Een lachje speelde om Gods lippen. 'Welnu mens,' sprak Hij, 'uw wens weze vervuld, opdat gij zoudt weten dat Ik u liefheb, spijs uw zonde'. Ik zal u een helper geven, die u wel de heerlijkheid van het Paradijs, zonder ditzelfde, zal brengen!' Hij ging heen, schiep de bij ... en gaf haar een engel.

Maar reeds voorheen, toen Adam en Eva nog in het aards paradijs leefden, hebben de bijen hun leven en dat van hun nakomelingen beïnvloed, zoals mag blijken uit de navolgende natuursage. Toen Adam en Eva nog in het Paradijs vertoefden, kende Eva niet de minste vrees voor Adam en wilde helemaal niet naar hem luisteren. Wat kon hij daaraan doen? Hij ging naar God en zei: 'Lieve God, maak het toch zo, dat Eva mij minstens een beetje vreest; nu vreest ze mij helemaal niet.' Daarop zei God: 'Adam, ga naar het riviértje, baad je daar, er zal dan bij jou een baard en een snor groeien, en dan zal Eva je terstond vrezen.' Adam ging naar dat riviértje,

baadde en onmiddellijk groeide bij hem een baard en een snor. Hij was echter naakt en had niets waaraan hij zijn natte handen kon afvegen. Toen wreef hij ze tussen zijn benen droog en ook daar groeiden plotseling haren. Alzo kwam hij bij Eva en zei: 'Nú zul je mij wel vrezen! Kijk maar hoe vreesaanjagend ik ben.' Eva bekeek hem en vroeg: 'Maar waardoor ben jij zo vreesaanjagend geworden, Adammeke, mijn valk?' - 'Wel ik ben naar het riviértje gegaan, baadde en werd terstond begroeid.' Wanneer nu Adam zich tijdens de middag te slapen legde, begaf Eva zich ijlings naar dat riviértje en dacht bij zichzelf: 'Wacht Adammeke, jij zal me nu wel vrezen.' Ze kwam gehaast bij het riviértje aan en nauwelijks had ze haar handen natgemaakt, of een bij stak haar tussen de benen. Ze zonk door haar knieën en greep met haar natte handen naar de pijnlijke plek, en terstond groeiden er daar haren op haar zondige lichaam. Nooit meer ging ze naar het riviértje uit angst dat de bijen haar weer zouden steken.

IMKERHUIS "DE WILGENTUIN"

HEEREMANS NORBERT
RESSCHEBEKE 12
9320 EREMBODEGEM-AALST
TEL. 053-66.76.52

Openingsuren: woensdag tot vrijdag van 10 tot 20 u.
(nov-dec-jan-feb) gesloten om 18 u.)
zaterdag van 10 tot 18 u.
gesloten op zondag, maandag en dinsdag

ALLE BIENMATERIALEN

specialiteit: ramen in alle gekende maten
jonge koninginnen uit eigen stam geselecteerd
vier imkersgeneraties: levering is mogelijk vanaf half juni
e i g e n w e r k p l a a t s

Imkersdepot

open op dinsdag, vrijdag en zaterdag
van 9u30 tot 12u en van 13u tot 18u
en op afspraak.

Chris Heremans - Jansenijsstraat 10 - 3000 Leuven - 016/228454

www.imkerijnectar.be

info.nectar@skynet.be

HONING OOGSTEN EN VERZORGEN

Ludo De Clercq

Honing: een zuiver natuurproduct
Foto: Francis Joly

Oogsten

Gebruik zoveel mogelijk jonge raat voor de hoogsels. Oude raat geeft vliesjes af en niet altijd aangename smaakstoffen - propolis bvb. Honing uit jonge raat is lichter van kleur en wordt sneller zuiver bij het zeven en afschuimen. Oude raat bevat vaak veel stuifmeel. Dat geeft wazige honing en geeft problemen bij de opslag van de geslingerde ramen (véél gevoeliger voor wasmot). Jonge raat breekt dan weer vlugger bij het slingeren, maar dat is zeker bij een radiaal-slinger niet zo'n groot probleem. Oude raat geeft onbalans als er teveel stuifmeel in zit, en is daarmee soms zelfs zo zwaar geladen dat ze breekt bij het droogslingeren. In Duitsland en Frankrijk wordt in de imkerscholen geleerd enkel met maagdelijke raat te werken in de honingzolders; enerzijds omwille van kwaliteit en hygiëne, anderzijds om besmetting van de honing met varroa-bestrijdingsmiddelen te vermijden. Sommige imkers wafelen om die reden ook zélf en gebruiken enkel pure ontzegelwas.

Wanneer uithalen?

Optimaal is vlak na een koude nacht, liefst enkele dagen na een drachtpauze.

Waarom? De bijen hebben heel wat werk te verzetten om de honing in te dikken. Stellen we dat een nectar wordt opgehaald met gemiddeld 30% suikers (en 70% vocht), dan is voor een oogst van 15 kg honing met 83% suikers (17% vocht) niet minder dan 41,5 kg nectar vereist. Het verschil (26,5 kg) moet door verdamping verwijderd worden. U begrijpt waarom bijen niet goed vliegen op nectar met minder dan 20% suikers. Een 20%-ige nectar vergt 62 kg (waarvan 47 kg te verdampen), en een 15%-ige vergt 83 kg; heeft 68 kg vocht teveel voor dezelfde oogst.

In de kast wordt droge buitenlucht aangezogen die wordt opgewarmd tot $\pm 35^{\circ}\text{C}$. Bij deze temperatuur kan de lucht bij 100% relatieve vochtigheid (RV) tot 39 g vocht inhouden per kubieke meter. Als we ervan uitgaan dat honing met 20% vocht in evenwicht is met lucht aan 63,5% RV (Martin 1958: Klaverhoning: 60% RV-18,3% vocht, 55% RV-16,8% vocht), dan houdt diezelfde m^3 slechts 25 g vocht. Heeft de buitenlucht die wordt aangezogen 25°C en 100% RV, dan bevat die reeds 25 g vocht! Dan kan de honing niet voldoende ingedikt worden. Dit verklaart waarom er problemen optreden bij aanhoudend warm en zwoel weer. Is het slechts 20°C bij 60% RV, dan bevat de aangezogen lucht 10,5 g vocht per m^3 . Eén m^3 kan dan in de kast 14,5 g vocht opnemen. De 26,5 kg vocht (voor 15 kg honing) vergt dus 1.830 m^3 koele droge lucht.

Stel dat we deze op één week tijd

door een vliedspleet van 8 mm hoog en 35 cm breed moeten trekken, langs één kant naar binnen, langs de andere naar buiten, dan betekent dat dag en nacht een windsnelheid van $2,1 \text{ m/s} = 7,6 \text{ km/u}$. Bovendien vergt de verdamping van het vocht de verbranding van 4 kg honing of 11 kg nectar met 30% aan suikers. Gelukkig wordt hiertoe afvalwarmte van de larven benut. Merk op dat in diezelfde periode de bijen voor zichzelf en hun larven waarschijnlijk ook zo'n 40 à 50 kg nectar verbruiken. Dat is ook nog eens tweemaal zoveel vocht dat vrijkomt, grotendeels binnenin de kast. Dus het waait al meer dan 20 km/u!

U begrijpt waarom het vroeger werd aangeraden de vliedspleet op de volledige breedte van de kast te nemen. En ook waarom in de zomer de vliedspleet vergroot werd met wiggen tussen bodem en broedbak. U begrijpt ook het enorme voordeel van de varroa-bodem (40 keer meer verluchting). Ikzelf heb een extra verluchttingsopening van 8mm x 200mm met vliegplank ingebouwd in de koninginnenrooster. De bijen maken hiervan goed gebruik. Als U in een probleemstreek zit, is het ook nuttig bij de plaatsing van de bijenhal ervoor te zorgen dat de opstelling zo droog mogelijk is, t.t.z. zorg voor afwatering (een gracht dichtbij is geen probleem, drassige grond wel, want deze heeft een groot verdampingsoppervlak en staat bloot aan de hete zonneschijn).

Breek ook indien mogelijk plaatselijk de verdamping van grondvocht (overdekte hal, roofing op de grond, schoffelen voor de kasten, of een deklaag met schors of zelfs beton om het opstijgend vocht tegen te houden).

Hoever moet honing verzegeld zijn?

Traditioneel zien we graag ramen die van lat tot lat verzegeld zijn. Vuistregels als minimaal 80% verzegeld doen de ronde. Nochtans heb ik zelf al lentehoning uit onverzegelde ramen geslingerd die slechts 14% vocht had. En ik ken imkers die uit volledig verzegelde ramen honing halen met 24% vocht en meer. Verzegeling heeft niets te maken met het vochtgehalte of de 'rijpheid' van de honing, maar enkel met de volheid van de cel! Ik ben gaandeweg weggegaan van de wolkenkrabbermethode met twee slingerperiodes (lente en zomer) naar een methode van: hoogsel(s) bijna vol (verzegeld of niet) - honing afnemen en nieuwe hoogsel(s) geven, één of twee naargelang de sterkte van het volk.

Het *eerste voordeel* is dat de bijen geen problemen hebben met de warmtehuishouding.

Wolkenkrabbers vormen geen probleem bij warm weer, maar een koude periode maakt al snel dat de bijen een deel van de kast onbeheerd moeten achterlaten. Bij bvb koolzaadhoning is er risico dat de honing opstijft in de raat!

Tweede voordeel is dat men minder materiaal nodig heeft, hoogstens twee hoogfels per kast.

Derde voordeel is dat de honing niet langer dan nodig open en bloot in de cellen staat, waar hij de bloesemgeur kan verliezen maar ook vocht en allerlei nevensmaken kan opnemen - zoals was- of propolisgeur of de lijfgeur van de bijen.

Mijn honing is er met deze methode fijner en aromatischer op geworden.

Vierde voordeel is dat de bijen voldoende ruimte hebben om de binnenkomende nectar te stapelen. Deze heeft driemaal het volume van de latere honing.

Als men dus wacht tot alle hoogfels van lat tot lat verzegeld zijn,

verplicht men de bijen om het broednest te gebruiken als overslagruimte. Voldoende ruimte geven, kan zwermen verminderen. *Vijfde voordeel* is dat men meer verschillend smakende honingsoorten kan aanbieden. Zo heb ik sommige jaren een vlierbloesemhoning doordat ik de kasten leeghaal wanneer de vlier begint te bloeien, en twee weken later, wanneer de vlier bijna is uitgebloeid, opnieuw slinger. Werkelijk een unieke honing die ook nog een meerprijs haalt.

Zesde voordeel komt wellicht in de nabije toekomst tot zijn recht, als de gevreesde kleine kastkever eraan komt. Deze beestjes leggen eieren die na twee tot drie dagen uitkippen. Wekelijks honing afhalen zal dan misschien een manier zijn om nog genietbare honing te slingeren.

In 2007 werden alle volken zelfs negenmaal geslingerd! Ik stel niet vast dat de bijen steeklustiger worden door de frequente afname. Dit is voor de bijen duidelijk minder hinderlijk dan frequente storing in het broednest.

Hoe testen?

Refractometer
Foto: Francis Joly

Als de ramen volledig verzegeld zijn, is er natuurlijk geen probleem (hoewel er geen garantie is dat die honing onder de zegels droog genoeg is). Als er echter veel open cellen zijn, moet men testen. Haal een raam uit naar de kant toe,

veeg de bijen af, en houd het raam schuin tot horizontaal boven de kast. Zorg ervoor dat alles wat eruit kan druppelen in de kast valt, zo vermijd je roverij. Druppelt er veel waterachtig vocht uit, dan kan men niet slingeren, want dit bevat 50-100% water. Proef eens van de druppels, het kan zelfs puur water zijn (tijdelijke opslag van drinkwater). Druppelt er weinig tot niets uit, herhaal dan met de andere kant. Blijft het positief, probeer dan eens of de honing eruit te schudden is met een kleine verticale schok. Dretst de honing eruit, steek het raam dan terug en probeer 's anderendaags opnieuw. Vallen er maar een tiental druppels uit, dan zal er meestal geen probleem zijn om deze honing te slingeren. Controleer eventueel wat honing met een refractometer. Controleer nog wel elk raam bij het uithalen, en meet na het slingeren het vochtgehalte om bij te leren tegen de volgende oogst.

Zit men met een beetje veel drets bij het laatste uithalen van het jaar, dan kan men twee broedbakramen naast de kast op een plastic vel openleggen, en zoveel mogelijk daarop uitschudden. Neem dan twee honingramen naast het broednest weg en steek de opvangramen in de plaats. Is er echt heel veel van die natte honing, houd dan die ramen apart, slinger ze en voeder die honing. Ook goed voor mede (deze natte honing is extra aromatisch) of gebruik in de keuken.

Hoe uithalen?

Nooit rook blazen op het wasgedeelte van de raat. Op het lattenwerk, geen probleem. Eventuele teerdruppels (vooral bij blaasbalgberokers) direct afvegen. Risico is geroekte honing.

Gebruik geen drijfmiddelen zoals boterzuuranhydride (ruikt op zich aangenaam, maar trekt in de was en hydrolyseert langzaam tot

boterzuur, dat dan in de honing trekt, en een onaangename geur geeft van ranzige boter); ook geen benzaldehyde (geur van amandel-essence), noch nitrobenzeen (mirbaan-geest). Deze laatste ruiken aangenamer, maar zijn niet-typisch voor honing. Uitblazen met een bladblazer gaat ook, mits men een kapruin aanheeft.

Bijendrijvers zijn geen probleem als de raten van lat tot lat verzegeld zijn, maar steek ze niet te vroeg (niet de avond tevoren bvb) om afkoeling te vermijden. Vooral lentehoning - zoals koolzaad - kan snel opstijven in de raat.

Om open honing te oogsten zijn bijendrijvers zeer bewerkelijk. Om zeker te zijn dat de bijen 's nachts de honing kunnen indikken, mag men de drijvers pas 's morgens steken. Maar om de bijen plaats te geven voor de verse nectar die die dag zal binnenkomen, moet er minstens één leeg hoogsel onder de bijendrijver gezet worden. Dat maakt drijvers wel minder aantrekkelijk.

Slingeren

Honingslinger
Foto: www.carl-fritz.de

De ramen zo warm mogelijk slingeren, teneinde de honing zo vloeibaar mogelijk te hebben. Dit spaart de slinger en de imker, en vergemakkelijkt het zeven en het klaren.

Zet de hoogsels bij het binnenbrengen op kranten of op een isolatieplaat, maak gesloten stapels,

en dek bovenaan af als je niet direct kunt slingeren. In dit stadium kun je eventueel door droge warme lucht tussen de raten te blazen nog overtollig water uit de honing halen, $\pm$ rato van 1% daling per dag (bron: Guth).

Zo mogelijk het slingerlokaal verwarmen tot 25°C of meer (opletten voor zweet in de honing).

Bij een tangenciaalslinger, eerst één kant lichtjes slingeren, zodat het grootste gewicht uit die kant is, dan keren en droogslinger, opnieuw keren en droogslinger. Bij de radiaalslinger, langzaam beginnen tot het grootste gewicht weg is. Dit houdt ook een eventuele onbalans binnen de perken. Desnoods stoppen en de ramen herschikken voor goede balans. Tenslotte aan hoogste snelheid droogslinger.

De radiaalslinger laat een klein beetje meer honing op de raat dan de tangenciaalslinger, maar het gaat om hoogstens een percent verschil. Naar mijn ondervinding helpt dit beetje honing trouwens tegen schimmelvorming op de raat. In de lente wordt een hoogsel met raten nat van honing, veel sneller aangenomen dan een met droge raten.

Zuiveren van honing

Kegelzeef
Foto: www.carl-fritz.de

Direct na het slingeren, zeven, hetzij door de traditionele inox dubbelzeef (te reinigen na elke 100 kg honing), hetzij door een

nylon zeefdoek van 50 mesh (= 50 draden/duim, = $\pm$ 2 draden/mm) Deze laatste laat zich verwerken tot een puntzak die men aan een ring op een driepoot hangt, of tot een lange kous die men aan een vultrechter hangt. Een fijne nylonkous werkt ook, maar die moet wel in haar bewegingsvrijheid beperkt worden.

Voordeel van het nylonkous-systeem is de extra filteroppervlakte, die vlot werken met grotere hoeveelheden honing toelaat.

Rijpen

Na het slingeren moet de honing een tijd staan zonder roeren, liefst goed warm (best in het bad van Marie), zodat wasdeeltjes, stuifmeel en vliesjes bovendrijven. Als ze erin blijven, worden ze door de klant als vreemd en onaangenaam ervaren, ondanks het feit dat ze de smaak soms zelfs kunnen verheffen.

Opletten voor vreemde geuren zoals bvb in de patattenkelder. Zelfs in afgesloten plastic emmers kan een geur doordringen, als het maar lang genoeg duurt.

Minstens tweemaal afschuimen met minstens 24 uur tussentijd (au bain-marie: 24 u op 35°C, nacht laten afkoelen, afschuimen, terug 24 u op 35°C, nacht laten afkoelen, afschuimen, klaar).

Afschuimsel scheidt ook weer. Als je veel hebt, kun je zo het volume ervan reduceren. Anders eventueel alles zelf opeten. De was die erin zit, fungeert als drager en verhoogt de smaakgewaarwording. Afschuimsel verdunnen om te vervoederen is uit den boze. Het is zeer rijk aan gisten en schiet onmiddellijk in gang als men verdunt.

Granuleren

Alle honing granuleert, alleen duurt het soms lang.

Zonder roeren wordt de hele potinhoud één blok, of scheidt zich de

honing in een grof wit neerslag, en een donkere bovenlaag. Het eerste is onaangenaam, want hard en onverwerkbaar. Het tweede is gevaarlijk, want de bovenlaag is rijk aan vocht, en brengt gistingsgevaar.

Doelgericht roeren geeft een fijne gelijkmatige korrel, die na het afvullen aaneengroeit tot een netwerkstructuur doorheen de pot. De vloeibare fase zit dan tussen de korrels gevangen, en wordt zo beschermd tegen gisting. De ideale granulerings temperatuur is +14°C. Bij lagere temperatuur is de honing te stroperig, wat granuleren vertraagt. Bij hogere temperatuur is de drijvende kracht tot granuleren kleiner.

Enten

De enige voor de gewone imker praktisch haalbare manier om het granuleringsproces onder controle te krijgen, is enten. Entstof is een fijnkorrelige honing van een vorige oogst (ideaal is koolzaadhoning), dan wel een fijngemalen honing. Men kan ten eerste klassiek enten, bvb 10 kg koolzaadhoning bij 100 kg vers geslingerde en gezuiverde honing, mengen tot die dik wordt na enkele dagen, dan afvullen. Probleem hierbij is dat men de entstof ordentelijk uit de emmer moet krijgen zonder de fijne korrels te smelten, maar ook zonder dat er grotere klompen overblijven. Praktisch betekent dit dat men eerst de entstof in het bad van Marie zacht maakt (niet smelten!), en als eerste in de roerketel doet. Roer dit goed tot een gladde massa, en zorg ervoor dat er geen zichtbare of voelbare brokken overblijven. Roer liever wat extra, want elke korrel of brok groeit elfmaal in gewicht, of 2,2 maal in doormeter. Zonder machine gebeurt dit in het zweet uws aanschijns! Bijkomend probleem is dat de smaak van de honing verandert door de in verhouding grote hoeveelheid entstof. Niet dat koolzaadhoning slecht is, maar de

smaak wijkt toch sterk af van bvb een zomerhoning. Ik verkies dan ook de alternatieve, zeg maar de industriële methode.

Bereiding entstof

Neem van het vorige jaar 0,5 kg honing met vergelijkbare smaak en liefst niet te grove korrel. Mix deze honing zo fijn als mogelijk, en dan nog wat fijner. Deze entstof zal tot een factor duizend groeien in gewicht, dus een factor tien in korrelgrootte! Elk overblijvend korreltje wordt later merkbaar! Omdat het hier slechts een kleine hoeveelheid betreft, kunnen we de perfectie nastreven. De entstof moet een gelijkmatige witte kleur hebben. Wanneer we deze hoeveelheid entstof (0,5 kg) ineens in de bvb 100 kg vloeibare honing brengen, bezorgen we onszelf een aantal problemen. *Eerste probleem* is dat er 100 kg van een zeer viskeuze (=stroperige) massa zeer intens moet gemengd worden: begin maar! *Ten tweede* is de entstof een zeer viskeuze pasta tegenover de minder viskeuze honing, en deze combinatie is heel moeilijk homogeen te mengen. Bovendien is het gevaar reëel dat de fijne korreltjes gewoon oplossen in de massa, zeker als de temperatuur nog niet laag genoeg is. En dan nog is de afstand tussen twee korreltjes relatief groot, zodat naast het groeien van de entstof ook nog spontane kiemvorming optreedt, met waarschijnlijk een gedeelte grove korrels tot gevolg. De korreltjes zijn ook niet talrijk genoeg om mekaar te steunen, en zullen uitzakken tenzij men meerdere keren per dag roert. Het is dan ook veel beter deze entstof geleidelijk in volume op te bouwen. Dat gaat als volgt: de roerketel wordt schuin gezet en de entstof wordt erin gebracht met tweemaal zijn gewicht aan vloeibare honing (+1 kg = samen 1,5 kg). Meng dit grondig tot geen enkel kleurverschil meer zichtbaar is. Dit is menselijk omdat de hoeveelheid klein is.

Eventueel kan men de eerste keer nog eens de mixer gebruiken. Laat dit mengsel goed opstijven, minstens 24 uur, met dagelijks roeren indien langer.

Roer dit mengsel goed los, en voeg opnieuw tweemaal het gewicht aan vloeibare honing toe (+2x1,5 = 3 kg = samen 4,5 kg). Meng dit grondig tot geen enkel kleurverschil meer zichtbaar is. Laat dit mengsel goed opstijven, minstens 24 uur, met dagelijks roeren indien langer.

Roer dit mengsel goed los, en voeg opnieuw tweemaal het gewicht aan vloeibare honing toe (+2x4,5 = 9 kg = samen 13,5 kg). Meng dit grondig tot geen enkel kleurverschil meer zichtbaar is. Laat dit mengsel goed opstijven, minstens 24 uur, met dagelijks roeren indien langer.

Roer dit mengsel goed los en voeg opnieuw tweemaal het gewicht aan vloeibare honing toe (+2x13,5 = 27 kg = samen 40 kg). Meng dit grondig tot geen enkel kleurverschil meer zichtbaar is.

Laat dit mengsel goed opstijven, minstens 24 uur, met dagelijks roeren indien langer.

Roer opnieuw goed los, en voeg weer tweemaal het gewicht aan vloeibare honing toe (+2x40 = 80 kg = samen 120 kg). Meng grondig tot geen enkel kleurverschil meer zichtbaar is.

Een roerketel van 100 l is nu vol. Voor een grotere roerketel kan men dit proces nog één of twee keer herhalen.

Laat dit mengsel goed opstijven, ditmaal drie ± vier dagen, met dagelijks roeren. De tijdsduur die men hier laat, verschilt van honing tot honing, van de temperatuur, en ook van de gewenste hardheidsgraad. Hoe langer men blijft roeren, hoe meer glucose zich op de korrels afzet, en hoe minder 'restglucose' er in het vloeibare deel blijft. Het is deze 'restglucose' die na het afvullen ervoor zorgt dat de korrels aaneenplakken. Laat men veel restglucose, dan stijft de honing hard op. Dit is voor iedere

honing verschillend, en vraagt wat ondervinding! Ikzelf werk met een roerketel van zo'n 27 kg. Ik stop natuurlijk met opbouwen wanneer die vol is. Ik blijf drie, vier dagen roeren tot ik aan de dikte van de massa voel dat het tijd wordt om af te vullen en vul dan de roerketel voor 2/3 af in potten. De ketel vul ik daarna weer op met 2/3 vloeibare honing (desnoods opnieuw korrelvrij gemaakt in het bad van Marie). Weer inroeren tot er geen kleurverschillen meer zijn. Ik blijf opnieuw drie, vier dagen roeren tot ik aan de dikte van de massa voel dat het tijd wordt om af te vullen.

De cyclus herhaalt zich tot alle vloeibare honing is verwerkt. Dan pas mag de ketel helemaal leeggemaakt worden. De eerste potten zijn een flinke week na het begin van het enten gevuld, en enkele dagen later is de inhoud stijf. Dit gaat dus echt snel, en het laat bovendien toe met zeer weinig entstof te werken, zodat, zelfs indien we een níét-typische honing als entstof gebruiken (bvb koolzaad in zomerhoning), er toch geen grote smaakbeïnvloeding zal zijn.

Roeren

Honingroerder
Foto: www.carl-fritz.de

Roeren brengt drie fenomenen mee.

Een eerste is het omzetten van de massa. Deeltjes van links onder en rechts boven krijgen de gelegenheid zich te mengen. Dit vraagt een intense verplaatsing van de honingmassa. Dit is niet alléénzigmakend, want naast grove menging moet er ook nog fijne menging optreden. Dat vraagt diffusie en dat vraagt tijd. Hoe fijner men mengt, hoe korter deze diffusietijd, maar door de hoge viscositeit van de honing wordt typisch gerekend met halve dagen. Het heeft geen zin zich om het uur in het zweet te roeren, want dan heeft de diffusie haar werk nog niet gedaan.

Een tweede fenomeen is het herverdelen van de granulatiekiemen. Dit is vooral belangrijk als men niet ent zoals hierboven beschreven. De granulatiekiemen ontstaan dan op de wanden en de bodem van het vat (de 'koudste' plaatsen). De hoge warmteoverdracht stimuleert er de kiemgroei, zodat er zeer grote, lees grove, korrel kan ontstaan. Ook de wand zelf kan ruw zijn, en als kiem optreden. Dit versterkt nog dit effect. Het is dan ook noodzakelijk bij het roeren de wanden grondig af te schrapen. Niet om het vat te verslijten, maar om de laag 'grovere' korrels die zich wil vormen tijdig af te schrapen en te vervoeren naar de massa van de honing. De kiemen op de wand zijn dan verkleind en kunnen weer gaan groeien tot de volgende roerbeurt. Zo wordt vermeden dat de grove korrel tot buitensporige afmetingen kan groeien, en ontstaat er een natuurlijk opstijven. In de praktijk kan dit helaas weken en maanden duren, en daardoor durft men wel eens 'vergeten' te roeren en heeft men al snel een grove korrel. Enten is duidelijk beter.

Een derde fenomeen kan praktisch niet optreden als men met de hand roert. Met mechanische roerders kan het echter gebeuren dat na het bijna voleindigen van het granuleren nog vérder wordt geroerd. De honing bestaat dan typisch uit

zo'n 15% vaste korrels, met daartussenin een vloeibare massa die zodanig arm is aan 'restglucose' dat geen verdere korrelgroei mogelijk is. Wordt zo'n honing afgevuuld, dan is er niets om de korrels aan elkaar te plakken, en in plaats van een stevig netwerk heeft men een blijvend pasteus resultaat. Dergelijke honing wordt eventueel in tubes aan de man gebracht (gegeerd bij scouts), hij wordt nooit hard in de tube (tot ze eens te warm gelegen heeft natuurlijk). In een grote glazen pot is het verhaal echter minder leuk. De korrels bezinken na enkele maanden tot een witte onderlaag. En de donkere bovenlaag riskeert te gisten!

Afvullen

Natuurlijk gebruiken we de standaard glazen bokalen. Deze moeten zuiver, geurvrij en droog zijn. Best met kokend water naspoelen en laten uitlekken.

Opletten met afdrogen. Veel handdoeken geven pluisjes af. De afwasmachine is eigenlijk ideaal, daar komen de potten mooi droog uit. Potten zo mogelijk vullen terwijl ze nog warm zijn. Dit doet de honingpasta extra goed uitvloeien en verbetert de hechting aan de wand. Dat zou de ijsbloemvorming verminderen.

Ideaal tegen ijsbloem, is de honing in de roerketel volledig te laten opstijven, en die dan 24 uur voor het afvullen in een warme kamer op 35°C te plaatsen. Vlak voor het afvullen snel en kort losroeren en inpotten. Direct na het afvullen in een ruimte rond de 14°C zetten om finaal op te stijven. Gevulde potten mooi horizontaal zetten (bvb een dikke multiplexplaat onderaan in een kast leggen en mooi waterpas uitlijnen), en het deksel op de pot leggen zodat er geen stof invalt. Na het vullen eventuele luchtballen wegstrijken met de rugkant van een lepel, en de pot goed sluiten. Het is aan te bevelen de deksels lichtjes in te drukken bij het slui-

ten, zodat u later ziet of de pot goed gesloten was (het deksel moet een beetje hol blijven staan). Potten niet overvullen, zodat de honing niet tegen het deksel komt bij het sluiten. Ook de potten niet vervoeren vooraleer de honing volledig stijf is.

Bewaren

Korrels vergroten met de jaren. Dit komt doordat de korrels niet statisch naast de vloeistof kunnen bestaan, maar wel in evenwicht ermee. Er lossen voortdurend suikerdeeltjes op en er worden er voortdurend weer afgezet. Vooral aan scherpe kanten lossen er naar verhouding meer op dan er neerslaan. Op vlakke gedeelten slaan er meer neer dan er oplossen. Enerzijds worden scherpe korrels stilaan rond, en anderzijds lossen kleine korrels, die relatief meer scherpe kanten hebben, stilaan op, en wordt hun materiaal afgezet op de grotere korrels, die verder groeien. Bij 20°C is er na een jaar reeds een merkbare vergroving. Als de honing echter voldoende fijn was in 't begin kan men hem zonder klachten meerdere jaren bewaren. De bewaartemperatuur ligt best

boven 10°C om ijsbloemvorming of een witte bovenlaag op de honing te vermijden. Vooral temperatuurschokken zijn nadelig. De ideale bewaartemperatuur is +/- tussen 10 en 15°C. Waarschuw uw klant tegen blootstelling van honing aan de zon, zeker in de auto (haalt makkelijk 80°C in de zomer) en in de keukenkast. De honing wordt er weer vloeibaar door, en kan gaan scheiden en/of gisten. Honing ontwatert langzaam met vorming van HMF (hydroxymethylfurfural). Twee jaar bewaren beneden 15°C is geen probleem, hoewel men na analyse zo'n honing reeds afkeurt voor HMF. Honing moet al heel oud of hevig verhit zijn voor er van een gezondheidsprobleem sprake kan zijn.

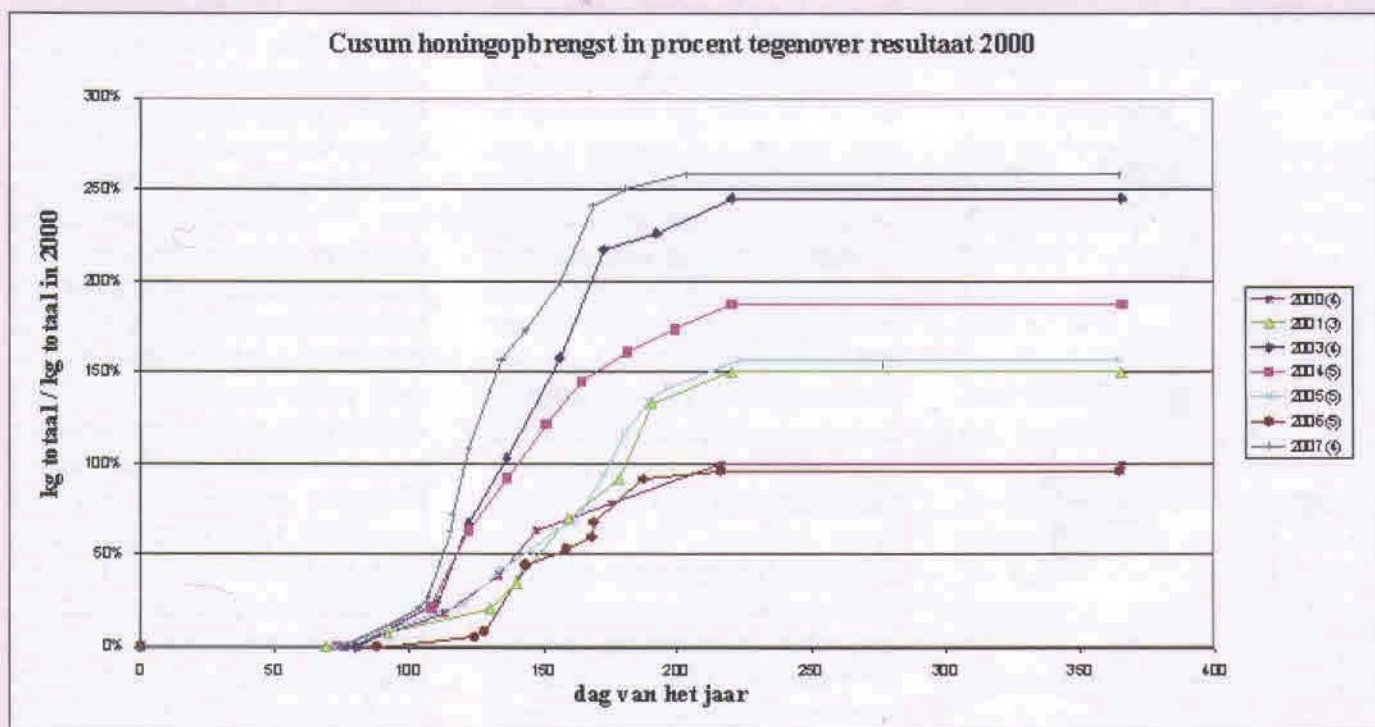
Impact van versneld afnemen van honing

Zie grafiek van de honingopbrengst (gemiddelde van vier volken), uitgedrukt in procent van de oogst van 2000, met tussen haakjes het aantal volken.

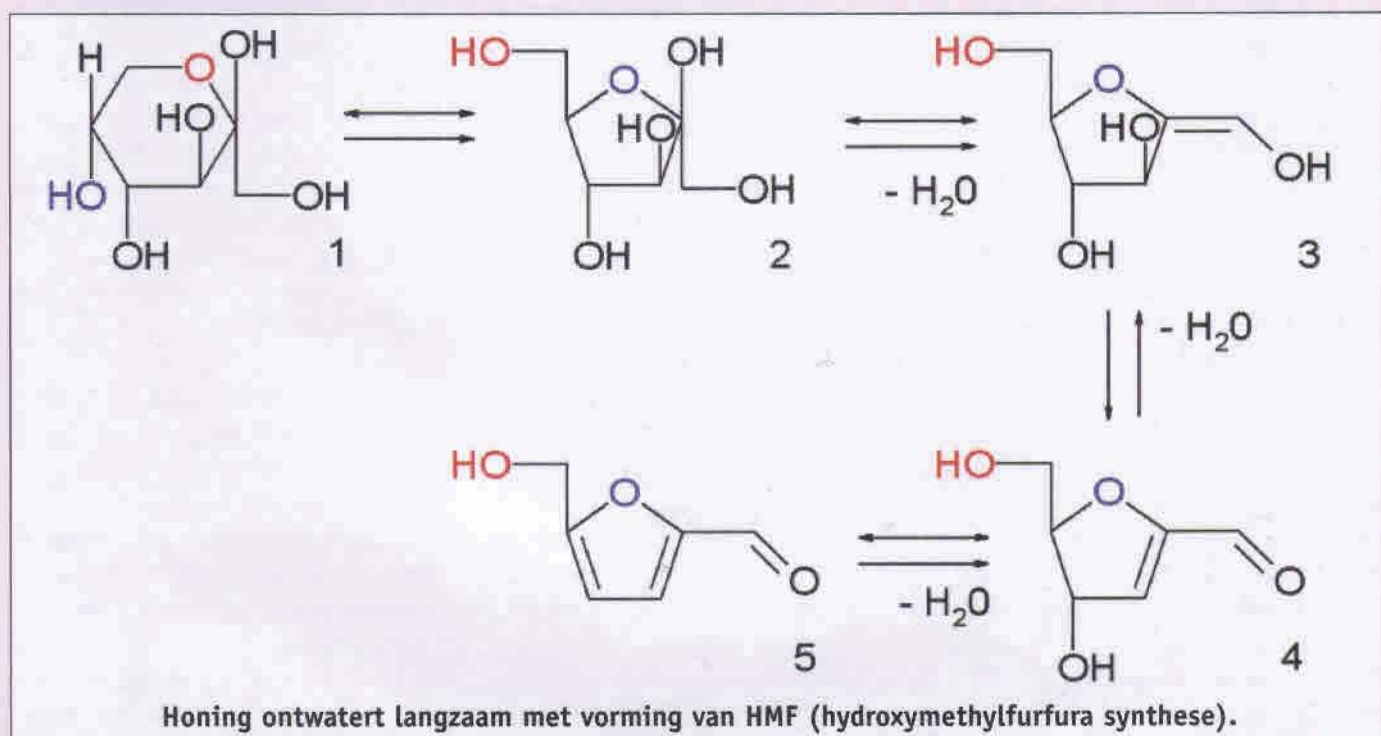
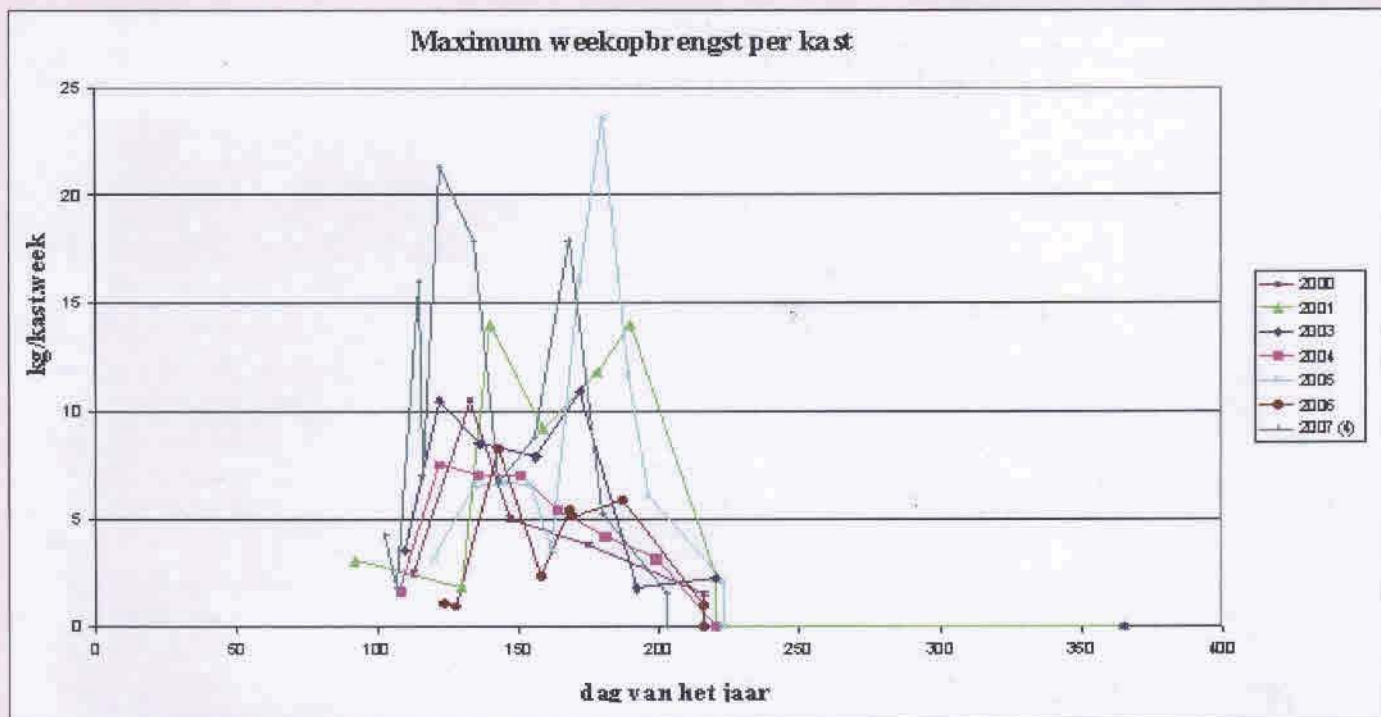
In 2000 - dat ik toen als een normaal jaar beschouwde (ik begon ook pas na te denken over deze

zaken) - werd er reeds vijf keer geslingerd, in 2007 negen keer. Gegevens van 2002 ontbreken. Het startpunt aan de basislijn is het plaatsen van de hoogsels en varieert tussen 11 maart en 22 maart (30 maart in 2006 wegens zwakke volken). De oogst eindigt op 23 juli tot 12 augustus. Tussen het plaatsen van het eerste hoogsel en het slingeren van de laatste oogst zijn er slechts 140 à 150 dagen (en in 2007 zelfs maar 128 dagen). Het echte oogstseizoen is dus slechts een 35% van het jaar.

2005 hinkt wat achterop door twee zwak presterende volken. 2006 is laat op gang gekomen, en is door sterke varroa-aantasting uitgedraaid op een rampjaar, terwijl andere imkers uit de buurt spraken van normale tot goede oogsten. In oktober is een van de kasten op een week tijd gesneuveld door een aandoening met de symptomen van Black Bee Paralysis Virus. Een extra Perizin-behandeling toonde bij de vier andere kasten weer zeer veel varroa (ondanks Apivar-bestrijding eind juli). De goede resultaten van 2007 zijn o.m. aan een sterker doorgedreven varroa-bestrijding te danken.

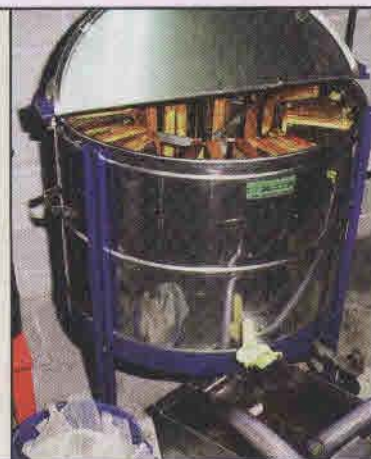
(nvdr: cumsum = cumulatieve som)

Honing uit eigen imkerij

Paul Buedts
Tempelstraat 29A
3210 LINDEN

016-62.16.46

STERFTE VAN HOMMELS EN BIJEN ONDER LINDEBOMEN.

Drs. Aad de Ruyter, Ambrosiushoeve

Onder bloeiende lindebomen worden in de nazomer, vaak massaal, stervende en dode hommels en bijen aangetroffen. Naar de oorzaken voor dit verschijnsel is tijdens de voorbije jaren in Münster onderzoek gedaan door dr. Werner Ohlen van de Landwirtschaftskammer en door prof. dr. Surholt, Thomas Baal, Bernd Denker en Volkhard Riedel van de Wilhelms Universiteit.

De resultaten van dit onderzoek zijn zeer verrassend en van belang voor iedereen die in drachtverbetering is geïnteresseerd. Daarom hier een korte samenvatting van dit werk.

Het verschijnsel van massale sterfte van hommels en bijen onder bloeiende lindebomen is vaak geconstateerd en wordt regelmatig beschreven in de bijenbladen. De sterfte treedt vooral op bij laat bloeiende lindesoorten en wordt vooral gezien bij solitaire (alleen staande) bomen. De verklaringen tot nu toe voor dit verschijnsel spreken elkaar ten dele tegen. Onder meer Berner en Pinsdorf gaven als verklaring, dat de sterfte samenvalt met het afsterven van hommelveolken in de nazomer. Omdat zich in deze tijd van het jaar veel hommels bij bloeiende lindebomen bevinden, is het logisch dat daar ook veel hommels terechtkomen die een natuurlijke dood gestorven zijn. Een deel van de oude, verzwakte hommels zou ook slachtoffer worden van insecteneters. De sterfte zou volgens deze verklaring dus eigenlijk niets te maken hebben met de lindeboom zelf. Een andere verklaring van onder

andere Wasner was, dat lindenectar een voor hommels en bijen giftige suiker zou bevatten: mannose. Al in de dertiger jaren is aangetoond dat deze suiker giftig is voor deze insecten. Madel vond bij papierchromatografisch onderzoek in 1977 aanwijzingen voor de aanwezigheid van deze suiker in lindenectar, maar nooit in hoeveelheden die de sterfte zou kunnen verklaren.

Door zorgvuldige waarnemingen en tellingen bij vier verschillende soorten lindebomen gedurende een aantal jaren hebben de onderzoekers geprobeerd vast te stellen hoe groot de dagelijkse sterfte is, welke insectensoorten vooral worden getroffen, of er uitwendige beschadigingen zichtbaar zijn aan de insecten en speciaal bij sociale insecten, welke kaste gevonden wordt (werksters, koninginnen of mannetjes) en welke de leeftijd van de gevonden dieren is. De vier onderzochte lindesoorten waren de zomerlinde, de winterlinde, de krimlinde en de zilverlinde.

Onder alle bloeiende lindebomen werden dode insecten gevonden. De maximale sterfte werd ongeveer in het midden van de bloei bereikt. Bij de vroeg bloeiende zomer- en winterlinde was de sterfte gering, bij de later bloeiende krim- en zilverlinde was de sterfte groter en vooral bij alleen staande bomen massaal (meer dan 50 dode dieren per dag). Er werden vooral hommels gevonden, waarvan dan weer de aardhommels het meest voorkwamen. Ongeveer 10% van de dode dieren waren honingbijen. Er werden hommelmannelen gevonden, maar ook mannetjes en jonge koninginnen. Voor zover de

leeftijd bepaald kon worden, werd vastgesteld dat de meeste insecten tot de middelste leeftijdsklassen behoorden. Er werden dus weinig echt oude dieren gevonden en ook zeer jonge dieren kwamen weinig voor. Het percentage beschadigde dieren verschilde sterk van boom tot boom en van locatie tot locatie. Vooral koolmezen belaagden verzwakte hommels. Deze waarnemingen maken het onwaarschijnlijk dat het verschijnsel volledig verklaard kan worden door een natuurlijk afsterven van vooral hommelveolkjes: dan zouden vooral oude werksters en mannetjes gevonden worden en zeker geen jonge koninginnen. Ook het afsterven van de gevonden honingbijen is op deze manier niet te verklaren.

Vervolgens hebben de onderzoekers zich geconcentreerd op de nectar. Van verschillende lindesoorten werden met een micropipet nectar-monsters genomen en gaschromatografisch onderzocht. In geen van de onderzochte monsters kon mannose of een andere giftige suiker worden aangetoond, ook niet in de nectar van bomen waaronder regelmatig dode insecten werden gevonden. Evenmin waren er opvallende verschillen tussen de verschillende soorten lindebomen. Ook in dode of stervende hommels kon geen mannose of een andere giftige suiker worden aangetoond.

Met voerproefjes probeerde men uiteindelijk vast te stellen of lindenectar giftig is voor aardhommels. Een groep van 30 hommels werd uitsluitend met lindenectar gevoerd. Er traden geen vergifti-

gingsverschijnselen op en de hommels leefden even lang als een groep hommels die met kristalsuiker werd gevoerd. Na afloop van de proef werden de hommels geanalyseerd. In de hommels werd geen mannose gevonden. Wanneer suikerwater met mannose aan hommels werd gevoerd, traden er wel vergiftigingsverschijnselen op en was de mannose ook na beëindiging van de proef in de hommels aan te tonen. Bij analyse van dode hommels die onder lindebomen gevonden waren, viel op dat er in de darm en in de haemolymfe (het bloed) zeer weinig suikers werden gevonden. Hommels die nog actief in de lindebomen aan het verzamelen waren, hadden meer suiker in darm en bloed. Dat de op de grond vallende hommels bezig waren te verhongeren, bleek toen men deze hommels met zilverlindenectar voerde. In alle gevallen herstelden de hommels zich.

De conclusie uit het onderzoek is,

dat **lindenectar niet giftig is voor hommels of bijen**. Ook laat bloeiende linden zijn goede drachtplanten die niet minder nectar leveren dan vroeg bloeiende linden. Dat er vooral onder laat bloeiende lindebomen insecten sterven is een gevolg van **voedselconcurrentie**. Laat in het seizoen bloeien er steeds minder drachtplanten. Vooral solitaire linden trekken uit de wijde omgeving insecten aan. De spoeling wordt dan erg dun en er wordt meer energie verbruikt bij het rondvliegen dan er in de vorm van nectar verzameld kan worden. De insecten **verhonger** en worden ook nog eens door vogels en wespen belaagd. In een drachtarme periode kan hetzelfde verschijnsel ook bij kleine drachtveldjes met andere bloemen dan linde optreden.

De eindconclusie is, dat wanneer dode insecten onder bloeiende lindebomen worden aangetroffen, dit niet wordt opgelost door de

bomen te kappen, maar juist door de dracht te verbeteren. Het aanplanten van meer linden vermindert de sterfte!

Drachtverbetering

Om drachtverbetering onder de aandacht te brengen heeft de ANI ter gelegenheid van haar zestigjarig bestaan aan verschillende gemeenten een lindeboom aangeboden. Ook de Ambrosiushoeve heeft een vijftal lindebomen cadeau gekregen.

Literatuur

W. Ohlen et al.: *Insektensterben unter blühenden Linden*. Natur und Landschaft 69 (1994) Nr 3, S. 95-100

Th. Baal et al.: *Die Ursachen des Massensterbens von Hummeln unter spät blühenden Linden*. Natur und Landschaft 69 (1994) Nr 9, S. 412-418

Prachtige lindeboom

Foto: Francis Joly

BIJENHONGER VOORKOMEN MET BLOEMEN...

Frans Jacobs en Koen Beeuwsaert, Informatiecentrum voor Bijenteelt

Wie onze streken doorkruist en rond zich kijkt, zal merken dat de laatste jaren alsmear meer planten plaats moeten maken voor beton, steen en asfalt. Onze honingbijen moeten elk jaar opnieuw meer moeite doen om hun bijenweide te vinden. Nochtans is het vrij eenvoudig hen te helpen, en als natuurminnende mens, dus niet alleen imker, hen een oplossing aan te bieden dankzij het Tübingen- en Brandenburgmengsel. Deze mengsels bieden een zee aan bloemen aan, iets wat de bijen goed zal doen, maar eveneens een lust voor het oog is. En dit aaneensluitend gedurende maanden.

Het Tübingenmengsel bevat 11 plantensoorten, het Brandenburgmengsel 8, beiden in een andere verhouding. Zaaïen doet men het best rond eind april, begin mei, waarna men slechts een drietal weken dient te wachten vooraleer de eerste bloemen, namelijk boekweit, zullen bloeien. Even later bloeien radijs en gele mosterd (de kruisbloemigen). Phacelia volgt net als bernagie, waarbij deze laatste twee gelijktijdig starten, maar bernagie houdt het anderhalve maand langer uit. Alle bloemen zijn rijk voorzien van nectar en pollen. Vanaf midden juli tot het einde van het seizoen bloeien de malva's, de koren- en de goudsbloemen, waarbij deze voornamelijk stuifmeel aanbieden. Als laatste bloeien koriander, nigelle en dille, opnieuw ruim een maand.

PLANTENSOORT (wetenschappelijke naam en Nederlandse benaming)	TUBINGEN gewicht %	BRANDENBURG gewicht %	NECTAR	POLLEN
<i>Phacelia tanacetifolia</i> , phacelia	40	13	5	5
<i>Fagopyrum esculentum</i> , boekweit	25	30	4	2
<i>Sinapis alba</i> , gele mosterd	7	16	4	4
<i>Raphanus sativus</i> , radijs	3	15	3	2
<i>Malva sylvestris</i> , groot kaasjeskruid	3	2	2	1
<i>Borago officinalis</i> , bernagie	1	9	5	2
<i>Helianthus annuus</i> , zonnebloem	0	5	4	4
<i>Ornithopus sativus</i> , serredella	0	10	3	1
<i>Coriandrum sativum</i> , koriander	6	0	5	1
<i>Calendula officinalis</i> , goudsbloem	5	0	2	3
<i>Nigella sativa</i> , nigelle	5	0	3	2
<i>Centaurea cyanus</i> , korenbloem	3	0	5	4
<i>Anethum graveolens</i> , dille	2	0		
GESCHIKT VOOR	ZWAARDERE GROND	LICHT GROND	°Drachtwaarde uit Bijenplantengids (1996) Van Hoorde A. et al.	

Deze mengsels zullen u en de honingbijen tot het einde van het seizoen bloemen aanbieden, waarbij de bloemen uit het mengsel zullen aangevuld worden met talrijke wilde kruiden.

Waarom deze mengsels aanbieden aan de bijen?

Het stuifmeelaanbod van de verschillende componenten zullen tijdens de zomer zorgen voor een goede ontwikkeling van de kolonies. Daarenboven zullen de mengsels ook een 40-tal in het wild levende bijensoorten aantrekken. Naast deze wilde bijen bezoeken ook vele andere insecten deze bloemen. Nuttige insecten hieronder zijn onzelveheersbeestjes, zweefvliegen, gaasvliegen, maar evengoed verschillende mooie vlinders.

Daarnaast biedt het inzaaien van deze mengsels nog heel wat andere voordelen:

- Goede onkruidonderdukkende werking
- Verhindering van bodemerisatie
- Geen nitraataccumulatie in de bodem

- Bodemverbetering en groenbemesting via humusvorming
- Gunstig microklimaat
- Overwinteringsplaats voor vele insecten, klein wild en andere kleine dieren. Ook de jagers zullen straks tevreden zijn!

Het in gebruik nemen van braakliggende gronden als bijenweide is een eerste stap in de richting van duurzame imkerij in de landbouw. Deze mengsels overbruggen dikwijls de drachtloze periodes in de zomer en de late zomer. Daarnaast beginnen veel landbouwers zich te interesseren voor deze vormen van groenbraak. Een goeie samenwerking tussen imker en landbouw kan dan alleen resulteren in een verrijking van onze landbouwstreken. En het voordeel is er één voor beide kanten. De bijen bestuiven namelijk de planten en zorgen voor een goede vruchtzetting en daarbij ook voor het zaad in het tweede braakliggende jaar. En de imker spaart een deel van de kosten voor het wintervoer uit.

Het Tübingen- en het Brandenburgmengsel kosten € 9,00/kg. Voorafbestelling is noodzakelijk en kan gebeuren door het onderstaand bestelformulier volledig in te vullen. Wie een gezamenlijke bestelling doet via zijn vereniging, zal zijn mengsels zonder extra kosten ontvangen, vergeet dan zeker niet de naam van uw vereniging op het formulier in te vullen. Individuele bestellers dienen rekening te houden met extra verzendingskosten indien zij hun mengsels niet persoonlijk komen afhalen.

Vul dus het bestelformulier in en stuur het op, fax het, of mail het naar

Het Informatiecentrum voor Bijenteelt
Krijgslaan 281 S33
9000 Gent
tel. 09/264 49 25
fax 09 /264 49 38
Bernadette.Rotthier@UGent.be

Bestellen kan tot 31 januari 2008

De betaling gebeurt achteraf op basis van de kostennota die u zult ontvangen samen met de levering. Indien uw bestelling vóór 31 januari 2008 binnenkomt, garanderen wij een levering aan uw plaatselijke imkervereniging tegen half maart 2008. Vanaf 1 maart 2008 worden de individuele bestellingen verzonden.

BESTELFORMULIER BLOEMENWEIDEMENGSELS 2008

Naam: tel:

Volledig adres:

Naam vereniging: tel:

Naam verantwoordelijke gezamenlijke bestelling:

Volledig adres:

tel: email:

☐ besteltkg Tübingenmengsel:kg x € 9,00/kg = €

☐ besteltkg Brandenburgmengsel:kg x € 9,00/kg = €

☐ bestelt via plaatselijke vereniging (naam vereniging)

☐ wenst de individuele bestelling toegestuurd te krijgen (extra verzendingskosten!!!)

☐ komt de bestelling zelf afhalen op het Informatiecentrum voor Bijenteelt

Krijgslaan 281 S33, 9000 Gent, 09/264 49 25, diensturen: 9 u. -17 u.

Bijenhofstaat - foto: Thomas ter Heide

Recepten

van Jef Beuckelaers

Pralines ' Ambrosia ' van Georgette

Ingrediënten: 65 gr room van 40°
75 gr witte chocolade
20 gr boter op kamertemperatuur
40 gr vaste honing

Bereiding: de room opkoken en laten afkoelen.
De chocolade zachtjes laten smelten en wat laten afkoelen.
De boter met de honing kloppen tot een homogene massa.
De chocolade onderroeren en dan de room.
De pralinevorm bekleden met fondant of melkchocolade.
Vullen met het mengsel en afsluiten met chocolade.

Oliebollen

Ingrediënten: 250 gr bloem
15 gr gist
25 cl lauwe melk
1 ei - eiwit stijfkloppen
1 lepel honing
snuifje zout

Bereiding: de gist + de honing oplossen in de lauwe melk.
Alles samenvoegen tot een beslag en laten rijzen.
Met een lepel wat deeg uitscheppen en in hete olie laten vallen.
Geregeld omkeren - goudgeel bakken - laten uitdruipen.
Met poedersuiker bestuiven.

BUCKFASTBELANGEN VERENIGD - Regio Vlaanderen

8 maart 2008

STUDIEDAG

Informatiecentrum voor de Bijenteelt
Krijgslaan 281, S33, Gent

Programma:

- 9 u. 30 Verwelkoming met koffie
- 10 u. 'Invoeren van een koningin: waarom, wanneer, hoe?', Jos Buellens
- 14 u. 'Mijn bedrijfsmethode', Jos Guth
- 16 u. 'Bevruchtingsmogelijkheden 2008', Jan De Ridder

's Middags eigen lunch, restauratiemogelijkheden in de omgeving.

Jos Guth is bij de meeste buckfastimkers natuurlijk overbekend.

Wie heeft er hier te lande al geen koninginnen bij hem gekocht?

Jos komt zijn bedrijfsmethode uitleggen met veel ideeën erin voor ons zelf!

Dat wil je toch niet missen?

- Voor jong en oud
- Voor ervaren imkers en beginners
- Voor wetenschappers en leken

- Voor welke bijenras je ook koos
- Ben je Vlaming of allochtoon
- Bij welke vereniging je ook lid bent

treed gratis toe tot het nieuwe

Vlaams imkersforum

dat zal handelen over alle aspecten van de bijenteelt:

- Bedrijfsmethoden
- Dagelijkse praktijk
- Selectie
- Ziekten

- Materiaal
- Bijenproducten
- Bijenweide
- Bestuiving

- Biologie
- Economie
- Apitherapie
- Andere insecten

Heb je een vraag? Zet ze op het forum.
Er is steeds wel iemand die het antwoord kent!

Niet zo flitsend als Bijenhouden.nl, wel directer, want rechtsreeks in je eigen mailprogramma.

Om toe te treden, stuur je een mailtje naar bijen-subscribe@cari.be.
Je uitschrijven gaat even gemakkelijk.

Meer info bij Ghislain De Roeck via gderoeck@euphonymet.be.

Doe mee! Samen creëren we een snelweg tussen imkers en verenigingen!

Overleden

*Alles is ver.
En de liefste dingen nog verder.
Maar door het verleden wordt het bij elkaar gehouden,
als schapen door een herder.*

Herman De Coninck

Biemansgilde Zottegem meldt met grote verslagenheid het overlijden van hun zeer gewaardeerd bestuurslid Erik Mabilde. We herinneren ons Erik als een gedreven imker, een echte natuurliefhebber, met een sterke volhardingsdrang om in alles wat hij ondernam het beste van zichzelf te geven. We bewonderen hem voor de moed en de sereniteit waarmee hij zijn ziekte heeft gedragen. Het bestuur van Biemansgilde Zottegem biedt zijn echtgenote en zijn ganse familie hun oprechte gevoelens van deelneming aan. We hopen dat het verdriet met de tijd ruimte kan maken om te genieten van de vele mooie herinneringen.

Vraag en aanbod

- **Gevraagd:** Koen Van Poecke, Reigerstraat, 9, te Beervelde, zoekt hulp voor het verzorgen van enkele bijenkasten. Voor inlichtingen en afspraken: 0485-92.57.73.
- **Te koop of te huur:** bijenvolken met zeer zachte jonge F1 Carnica koningin, ingewinterd op 10 raams Zander formaat, behandeld tegen varroa. Te bevragen bij Holemans Alfons, Nierdijk 38, 2280 Grobbendonk. Tel. 0477-48.28.12
- **Te koop gevraagd:** tweedehands honingverwarmer, e-mail: e.hoebrechts@skynet.be, gsm 0474-96.93.82 of Tel: 014-31.99.92
- **Te bekomen:** sporkplanten, zaailingen, 2 jarige en 3 jarige planten bij Crauwels Fons, Hogemeentocht 4, 2840 Rumst Tel.03-888.85.06

Activiteiten

18de VLAAMS IMKERSCONGRES

Imkerscongres

2

8

Geel 6 september

Vitale bijen - Vitale Imkerij

In 2008 staat de Antwerpse Vereniging voor Imkersbelangen v.z.w. in voor de organisatie van het tweejaarlijkse imkerscongres. Reserveer alvast zaterdag 6 september 2008 in uw agenda want op die datum verwachten wij u massaal te Geel aan de KHK Katholieke Hogeschool Kempen; Kleinhoefstaat 4, 2440 Geel. Namens de werkgroep AVIB congres 2008. Chris Van Gampelaere

Imkervereniging De Buc-Carbie VZW
Hogeweg 8, 2221 Heist-op-den-Berg

Plantenruildag 2008

Wanneer? Zondag 02 maart 2008 te 13.30 u.

Waar? Het parochiecentrum aan de kerk te Wiekevorst.

Naar jaarlijkse gewoonte nodigt de Imkervereniging De Buc-Carbie uit Heist-op-den-Berg u weer uit op onze plantenruildag.

Zoals steeds wordt er een grote hoeveelheid vaste planten, bomen, struiken, knollen, bollen en zaden weggeschonken.

Het imkershuis Van Looy-Van de Ven uit Herentals zal aanwezig zijn met de nodige materialen om het bijenseizoen perfect te kunnen starten.

Er zullen geen planten worden uitgedeeld vóór 13.30 u.

Natuurlijk wordt de innerlijke mens niet vergeten. Bij een glas mede, frisdrank of een lekker warme koffie kan er gezellig worden bijgepraat. Een overheerlijke pannenkoek kan de hongerigen spijzen.

Stipt te 16.00 u. wordt de tombola getrokken met meerdere waardevolle prijzen waaronder 5 F1 koninginnen.

Bijkomende inlichtingen bij Roger Van Weert op nr 015-22.37.03

PRAKTIJKLESSEN BIJENPRODUCTEN PCLT.

Zuidstraat 25, 8800 Roeselare
Tel 051-24.58.84

2008: telkens op zaterdag, van 14u tot 17u

- 21 februari: bijengif en allergie: toepassingen van apitherapie
- 1 maart (9.30u - 12.30u): hoe kunnen we mede maken
- 1 maart (13.30u - 16.30u): praktijk: mede maken
- 8 maart: oude was smelten met stoomextractor
- was wafelen - controle op echtheid van was
- 15 maart: bijenwas klaren - propolis oogsten - bereidingen met bijenwas en propolis
- 22 maart: honing: kwaliteitscriteria - analyse - vochtigheidsgehalte - residuen -
- 5 april: honing: kristallisatieproces verzorging en enten - honingkauring
- 12 april: stuifmeel: oorsprong - rol - microscopische structuur voedingswaarde voor bijen
- 19 april: stuifmeel: oogsten - stuifmeelvalen - herwinnen van voorverteerd stuifmeel
- 31 mei: koninginnebrij: voorbereiding - oogsten - bewaren
- 7 juni: koninginnebrij: vervolg evaluatie

Het inschrijvingsgeld bedraagt 20 euro - cursusboek inbegrepen gratis koffie

Het aantal cursisten is beperkt tot 15

Schrijf onmiddellijk in door overschrijving op

000 0580093 33 van Tillman Henri

† Hoog Stuk 58 - 8800 Roeselare

051-20.44.93

Lesgevers met jarenlange ervaring

Enkele data van het programma kunnen nog aangepast worden

Breng uw identiteitskaart mee tijdens de eerste les

De lessen zijn gratis en

staan onder het toezicht van het Departement

Landbouw van de Vlaamse Gemeenschap

BIJENTEELTCURSUS BEGINNEND IMKER

Praktijkcentrum voor Land- en Tuinbouw
Zuidstraat 25

8800 ROESELARE

2008: telkens op zaterdag, van 14u tot 17u

- 23 februari: Inleiding tot de bijenteelt.
- 1 maart: Bijenlichaam van betekenis voor de activiteiten van de bij i.v.m. de bijenteelt.
- 8 maart: Wetgeving. Reizen met bijen.
- Inrichten van een bijenstand.
- 15 maart: Imkers gereedschappen - Maken van een bijenkast.
- 22 maart: Van ei tot vlieg bij - Taken van werkbij, koningin en dar.
- 5 april: Vijanden van de bij - Omgang met bijen - Voorkomen van ziekten.
- 12 april: Werkzaamheden doorheen het bijenjaar.
- 19 april: Producten van de bij
- 17 mei: Bijenweide en geleid bezoek aan een bijentuin.
- 31 mei: Zwermen schappen en verzorgen.
- 07 juni: Afnemen van honing en slinçeren.
- 21 juni: Verenigen van bijen - Vragen van de cursisten - Evaluatie.

Het inschrijvingsgeld bedraagt 20 euro - cursusboek inbegrepen gratis koffie

Het aantal cursisten is beperkt tot 15

Schrijf onmiddellijk in door overschrijving op

000 0580093 33 van Tillman Henri

† Hoog Stuk 58 - 8800 Roeselare

051-20.44.93

Lesgevers met jarenlange ervaring

Enkele data van het programma kunnen nog aangepast worden

Breng uw identiteitskaart mee tijdens de eerste les

De lessen zijn gratis en

staan onder het toezicht van het Departement

Landbouw van de Vlaamse Gemeenschap

VLAAMS-BRABANTS VERBOND VAN IMKERSVERENIGINGEN V.Z.W. &

VLAAMS-NEDERLANDSE IMKERSFEDERATIE V.Z.W.

organiseren - in samenwerking - een cursus voor beginnende imkers

De lessenreeks begint op 23 januari 2008, verder om de twee weken, van 19 u. tot 22.15 u.

Er zijn 8 lessen op woensdagavond + 3 demonstraties op zondag

nl. 4 mei, 18 mei, 1 juni - 14 uur

Plaats: Belgische Fruitveiling - BFV - Craenenbroekstraat 30, te 3380 Glabbeek

Inschrijven kan door 25 euro te storten op rek.nr. 230-0402286-47 met vermelding: cursus Glabbeek
+ naam deelnemer. Alle documentatie + drankje tijdens pauze inbegrepen.

Info bij: P. Stuyckens, Tel: 016-56.71.58, e-mail: paul.stuyckens@skynet.be

A. Vandijck, e-mail: albertvandijck@hotmail.com

E. Hoebrechts, Tel: 014-31.99.92, e-mail: e.hoebrechts@skynet.be

P. Vanrijkel, Tel: 016-81.57.13, e-mail: pierre.vanrijkel@telenet.be

zie ook: www.konvib.be en www.bijen.be

Met de steun van:

ALT, Belgische Fruitveiling, provincie Vlaams-Brabant en Belgische Boerenbond

Een geschoold imker is een vakkundig imker

De Koninklijke Imkerbond Lommel
en het
Scholingscentrum LIB vzw. Organiseren:

Basiscursus (deel 1) Beginnend imker

Wanneer: van 18 januari 2008 tot 18 april 2008
Waar: Chirolokalen Warande,
3920 Heide-Heuvel/Lommel
Volledig programma: www.libvzw.be
Info en inschrijven bij:
Jos Nijs, tel: 089-61.18.82
Jef Michiels, e-mail: jozef.michiels@telenet.be
Scholingverantwoordelijke,
tel: 013-66.36.48 of www.libvzw.be

De Imkersbond St. Truiden en omgeving en het
Scholingscentrum LIB vzw. organiseren:

Basiscursus (deel 2) Gevorderd imker

Wanneer: 8 januari 2008 tot 15 april 2008
(dinsdag van 19u00 tot 21u00)
Waar: Studiekring Guvelingen, Diesterstwg. 146, 3800 St Truiden
Volledig programma: www.libvzw.be
Meer informatie en inschrijven:
Swinen Hubert, tel: 011-68.46.14
Scholingverantwoordelijke: 013-66.36.48 of www.libvzw.be

Vlieg met de Limburgse Imkers naar Polen: onze Imkersreis 2008

Van woensdag 2 juli 2008 tot
woensdag 9 juli 2008
trekken we de volle 7 dagen
naar de mooiste plaatsen in Polen.
Krakow, Zakopane
en zijn ongelooflijk mooie omgeving
verwelkomen onze Vlaamse Imkers.
Prijs: € 775, pp, op basis van 2 persoonskamer
€ 900, pp op basis van 1 persoonskamer.
Een faire prijs voor deze all in reis:
Vlucht heen en terug naar Krakow.
Vervoer van en naar de Luchthaven in België.
In Polen alle vervoer (per autocar).
Hotellkosten op basis van
overnachting en ontbijt.
Alle middag- en avondmalen
uitgezonderd dranken bij het eten.
Gids (Nederlandstalige) gedurende de reis,
alle inkomgelden en liften en boottochten.
Volledig programma van onze reis zie:
www.libvzw.be
Inschrijven vóór 31/01/2008
door storten van € 175,- per persoon
op rekening 979-9478815-77 van
de Limburgse Imkersbond vzw

Verslag van de Algemene Vergadering van de ANTWERPSE VERENIGING VOOR IMKERSBELANGEN vzw d.d. 12 oktober 2007 te Kasterlee Verslag Julien Dedapper

Verslag van de Algemene vergadering van de A.V.I.B. op 12 oktober 2007 in het Mini Cultureel Centrum (bibliotheek), Pastorijstraat 10 te Kasterlee.

1. Welkom en opening door de Voorzitter. De voorzitter, Reinhilde Van Meenen, heet iedereen welkom. Ze doet dit op een originele manier met het voorlezen van een "gedicht van de tuinman". Verder verzoekt ze de aanwezigen om solidair te zijn met andere imkers, zowel in eigen afdeling, als op provinciaal en Vlaams niveau.

2. Noteren van de aanwezigen.

- Vertegenwoordigers van alle afdelingen, uitgezonderd Bornem, (verontschuldigd), waren aanwezig.

- Verdelen en verzamelen van documenten: ledenlijsten, en lidkaarten werden verdeeld.

- Afsproken is om voortaan de uitnodigingen voor de algemene vergadering per e-mail te versturen, althans voor de bezitters van een computeradres.

3. Goedkeuring verslag van vorige algemene vergadering, verschenen in het maandblad. Goedgekeurd na correctie van de naam van minister Demotte.

4. Verkiezing van de leden (6+1), afgevaardigden van A.V.I.B. voor de algemene vergadering van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond. Uittredend en herkiesbaar: Neeckx C., Vlyminckx M., Dedapper J., Jacobs A., Van Gampelaere C., Daems H.. (Voorzitter Van Meenen R. is statutair aangeduid). Nieuwe kandidaturen schriftelijk binnenbrengen bij de voorzitter voor de volgende algemene vergadering.

5. Aanduiding van tweede kascommissaris Maarten Pluym is uittredend. De voorzitter bedankt hem voor zijn puike werk. Jos Huysmans van afdeling Retie wordt de nieuwe kascommissaris

6. Nieuws van Kon.VIB.

- Honingproject

Er is een opvolgingscommissie opgestart, met 3 vertegenwoordigers van de Kon.VIB en 2 van de andere organisaties. Trimestrieel zullen deze mensen het project evalueren en eventuele bijstellingen bespreken. Er wordt van uitgegaan, dat het project zo "imkervriendelijk" mogelijk moet zijn. De personen zorgen ook voor communicatie met de Kon. VIB. Afsproken is om tijdens de volgende Algemene

Vergadering een financieel overzicht te geven van het project

- Het maandblad.

Nieuwe hoofdredacteur, Francis Joly, is aan het werk. De beloofde extra nummers zijn in ontwikkeling en kunnen binnenkort worden verwacht. Ze zullen zo snel mogelijk verschijnen.

- De gids van goede imkerpraktijken.

Hier zal men nog veel geduld moeten hebben. De bal wordt heen en weer gekaatst tussen het Voedselagentschap en de imkersverenigingen. De Kon. VIB houdt de druk op de ketel.

- Hugo Bes van de bond van Herentals is de nieuwe secretaris van de Kon.VIB. De voorzitter stelt Hugo, in de zaal aanwezig, voor. Hij krijgt een applaus.

7. Lidgelden 2008.

Deze zijn omwille van de oplopende kosten, vooral van het Maandblad en de verzekering verhoogd naar €30. Enkele stemmen in de vergadering zeggen dat er vooraf onvoldoende is gecommuniceerd over deze verhoging.

8. Werkgroepen:

- Gezondheidscommissie:

Medicatie is weerom te laat. Zou op 27/10 op het Informatiecentrum worden afgeleverd. Oorzaak: te lange, bureaucratische doorlooptijd van het FAVV. Kunnen we voor 2008 dan niet vroeger bestellen?

- Selectiewerkgroep:

Aantal verdeelde larfjes 427

Aangetrokken doppen 350 = 81,9%

Geboren koninginnen 316 = 74 %

Geplaatste koninginnen 242 = 56,6 %

In 2006 werden 690 larfjes verdeeld en 420 = 60,86 % koninginnen op kasten geplaatst.

- Fons Boons is gestopt als overlarver: Dank Fons.

- Terugmeldingen van de resultaten gebeurt onvoldoende.

- Scholing over koninginnenteelt blijft noodzakelijk

- De vereniging van Hoogstraten verdeelde dit jaar 453 larfjes. Ze plaatsten 159 paringskastjes op hun paringstand "De Raam". Hiervan paarden 104 koninginnen. Proficiat voor het gepresteerde werk en het goede resultaat. Ook de opendeurdag was een prachtig initiatief en een schot in de roos.

- Scholing, cursussen

Broechem start een basiscursus op 4 november.

- Educatieve bijstand

Niet besproken omdat de verantwoordelijke niet aanwezig kon zijn. De verantwoordelijke van het domein heeft een nieuw voorstel.

- Commissie drachtplanten en bestuiving.

Op de wandeling in de Averechten van 16 september was er een minimale opkomst. Er wordt een bevraging gedaan voor een bijen-bloementuintje in alle scholen van de provincie. In het provinciebestuur bestaat de mogelijkheid voor 75% subsidie voor het uitbreiden van de bijenweide (verdeling zaden).

9. 14° imkersdag te Kasterlee (Lichtaart) op 25 november.

- Kandidaten voor eretekens gemotiveerd, schriftelijk melden aan de voorzitter.

- Romée van der Zee bespreekt haar monitoringproject ivm. de verdwijnsiekte.

- Folders zijn uitgedeeld. Het is de bedoeling deze verder naar de leden te verspreiden.

10. Imkerscongres 2008.

Heeft plaats in de Katholieke Hogeschool Kempen (KHK, voorheen HIK), met als thema "VITALE BIJEN- VITALE IMKERIJ". Er worden dia's van de vergadering en de omgeving geschetst. De werkgroep, die in vorige vergadering is samengesteld, werkt de organisatie verder uit. Iedereen wordt via het Maandblad op de hoogte gehouden. Uiteraard ook via de A.V.I.B. Nieuwsbrief.

11. Vrijwilligersverzekering (gratis) .

Zie www.provant.be
Wegens afwezigheid (verontschuldigd) van Marc Veminx: verschoven naar de volgende vergadering.

12. Varia.

- Er werd tijdens de vorige vergadering een oproep gedaan om te zetelen in de gemeentelijke milieuraad. Bij navraag blijkt, dat er toch verscheidene afdeling lid zijn van dergelijke milieuraad.

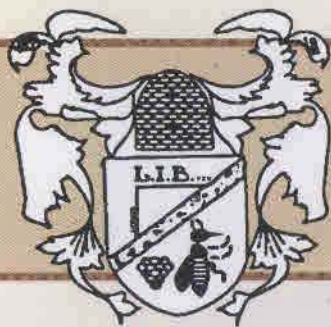
- Vraag om zoveel mogelijk foto's en artikels via Chris Van Gampelaere te sturen naar het Maandblad.

13. Volgende vergadering: 8/02/2008.

Namens de Raad van Bestuur:

Reinhilde Van Meenen,
Voorzitter

Julien Dedapper,
Secretaris

Verslag van de Statutaire Vergadering van de LIMBURGSE IMKERSBOND VZW

d.d. 19 oktober 2007 te Zonhoven

Verslag Hubert Swinnen

Aanwezig: alle afdelingen, behalve Zonhoven.

Verontschuldigd: Zolder en Loksbergen

Afwezig: Zonhoven.

Raad van Bestuur:

Aanwezig: F. Daems; H. Swinnen;
C. Lindekens; J. Casteleyn en J. Mackowiak.

Verontschuldigd: R. Swinnen;
J. Cardinaels

1. Opening: De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

2. Agenda: De AV keurt de agenda goed.
Goedkeuring verslag AV 09/02/07:

Opmerkingen:

- punt 6 regel 4 moet zijn: *De vergadering gaf ontlasting aan de Penningmeester.*
- punt 9 regel 7 moet zijn: *PW vraagt zijn uitgeleende film, er wordt naar gezocht.*
- Bijvoegen aan punt 7 bijenweide: *Er worden bijenvriendelijke planten aangekocht en verdeeld door de voorzitter van de commissie.*

Het verslag wordt verder goedgekeurd.

3. Verslag vergadering KVIB: Het contract van het honingproject met de EU is in orde.

Het contract met de BIRB is nog niet in orde. Een vergadering hiervoor is gepland. Het honingproject bestaat uit vier onderdelen:

- Technische bijstand.
- Steun aan herstel van bijenstanden.
- Steun honinganalyse.
- Monitoring Vlaamse Imkerij.

In Wageningen werd in het voorjaar beslist een monitoring op te starten om een zicht te krijgen op de bijensterfte.

Alle Limburgse voorzitters en secretarissen hebben een e-mail ontvangen om aan dit Europees monitoring project deel te nemen via Romée Van der Zee.

4. Beheerraad: Kandidaten RvB worden ingewacht tegen AV februari 2008.

5. Verslagen commissies:

Juridische Commissie: Bart Meulemans is de nieuwe voorzitter van de juridische commissie. Hij zal zich op volgende vergadering voorstellen.

Bijenweide: Albert Reynaers geeft een toelichting bij het inzaaiproject en een overzicht van de activiteiten 2007. Het gratis inzaaiproject is een succes geweest. Er werden 75 ha ingezaaid met zeer mooie resultaten. Dit project loopt

in 2008 verder en we rekenen opnieuw op 75 ha inzaai van bloemenzaad.

Gezondheidsdienst: Hubert Aerts geeft tekst en uitleg bij het afgelopen jaar. Een jaarverslag wordt uitgedeeld aan alle afdelingen.

EEB: De verbouwingswerken aan de experimentele bijenstand Herckenrode zijn goed gevorderd. Er wordt nog steeds elke dinsdag gewerkt. Kandidaat-helpers steeds welkom, aanmelden bij het bestuur.

Scholing: Aanvraagformulieren voor scholing 2008 moeten voor 15/12/07 aan F. Daems bezorgd worden. Volgende cursussen beginnen in de volgende maanden:

Beginnelingen: cursus start in Genk op 25 oktober 2007

Bestuivingscursus start op 14 november 2007

Beginnelingen: cursus start in Lommel in januari 2008

Gevorderden: cursus start in Sint-Truiden in januari 2008

Wijzigingen in lesverantwoordelijken, rekeningnummers, adressen... moeten zo vlug mogelijk worden doorgegeven aan de scholingsverantwoordelijke.

Selectie: Hubert Swinnen geeft een overzicht van de werkzaamheden in het kader van de steun voor herstel van de bijenstand 2007. Limburg nam 111 van de 210 in Vlaanderen gekweekte koninginnen voor zijn rekening.

Bestuiving: Nieuwe verhuurprijzen zullen in de februarivergadering medegedeeld worden. Kandidaten voor bestuiving kunnen namen opgeven bij Hubert Swinnen tel 011/684614

Bibliotheek: de leden worden uitgenodigd meer gebruik te maken van de mogelijkheid om boeken, video's en DVD's te huren. De lijst van alle boeken staat op de website: www.libvzw.be of schriftelijk bij: Johan Cardinaels Boonskuijstraat, 3 3910 Neerpelt tel 011/643993

6. Ledenadministratie: Ledenlijsten voor 2008 werden verdeeld. Lijsten moeten toekomen bij Nadine De Waele en Roger Swinnen vóór 15 december 2007.

7. Lidgelden 2008.

Daar de lidgelden voor 2008 verhoogd werden naar € 30, en sommige afgevaardigden hiermee niet akkoord waren, gaf de Voorzitter aan iedere afdeling de kans om hun standpunt te verwoorden en te verdedigen. Nadien

werd besloten een geheime stemming te houden waar de minderheid zich zou neerleggen bij de meerderheid.

Er werden 23 geldige stemmen uitgebracht: met 12 stemmen voor en 11 stemmen tegen werd het nieuwe lidgeld goedgekeurd.

Verdeling: € 22 voor KVIB -

€ 3 voor LIB - € 5 voor de afdeling

8. Begroting 2008: goedgekeurd door de AV.

9. Voorstelling jaarprogramma 2008

- Voorjaarsvergadering: vrijdag 8 februari 2008 om 19.30 u.

- Imkerstreffen: zondag 9 maart 2008 om 14.00 u..

- Bijenmarkt: maandag 24 maart 2008

- Najaarsvergadering: vrijdag 10 oktober 2008 om 19.30u.

- Reis 2008: Polen / Krakow.

Voor verdere inlichtingen: zie ons kwartaalblad.

10. Rondvraag + varia:

Week van de bloem en de bij: Te weinig imkers brachten een bezoek aan deze tentoonstelling.

Bijenmarkt: Standhouders of uitvinders gevraagd voor onze bijenmarkt. Suggesties aan het bestuur LIB

Vergadering Voorzitters en secretarissen:

Agenda: Vrijwilligersverzekering, burgerlijke aansprakelijkheid en verzekering bij schoolbezoeken.

Voordrachtgevers: lijst nieuwe voordrachtgevers en hun onderwerpen zal in het volgende kwartaalblad verschijnen.

De voorzitter sluit de vergadering af om 23 u. Hij dankt de afgevaardigden voor hun inzet en wenst iedereen een behouden thuiskomst.

H. Swinnen,
De Secretaris

F. Daems,
De Voorzitter

BIJENHOF BVBA

Moraviestraat 30 - 8501 Bissegem - Kortrijk

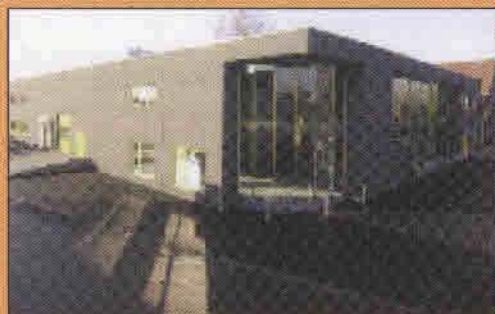
(rechtover het vliegveld van Wevelgem)

Tel. 056-35.33.67 Fax 056-37.17.77

E-mail: info@bijenhof.com - www.bijenhof.com

Open: maandag tot vrijdag van 8.30u.-12u. en van 13.30u.-18u. Op zaterdag open van 9u.-12u.

Waswafels: 100% zuiver, gewalst of gegoten - smelten van uw wasblokken
Materiaal in inox 18/10

- * Honingslingers tangentiël, radiaal, zelfwentelslingers.
- * Rijpers, ontzegelstellingen, mengers.
- * Wassmelters & suikersmelters, berokers, ...

Bijenkasten van de beste kwaliteit

Gemaakt uit rood dennenhout en voorzien van tandhoekverbinding.
Verkrijgbaar in alle standaardmaten.

Bijenvolken op diverse raammaten

Aan- en verkoop van honing

Gespecialiseerd in alle bijenteeltmaterialen en koninginnenkweek

Voeders: Kristalsuiker, Sint-Ambrosiusstroop, Apipoeder, Apifonda
Trim-o-bee, Apisuc, Nektapoll

Alles voor 't zelf maken van uw kaarsen

Vraag naar onze kaarsencatalogoog.

Onze catalogus van imkermaterialen & de prijslijst zijn verkrijgbaar ter plaatse en in onze depots.

Boeken

Grote keuze aan Nederlandstalige en Franstalige boeken.

Paridaen	Stationstraat 237	8020 Oostkamp (W-VI)	050-82.21.32
De Graanhalm	Berkendreef 3	2920 Kalmthout-Heide (Antw.)	03-666.52.62
De Bielanden	Bazelstraat 13	9150 Kruikebeke (Waasland)	03-774.39.14
Nectar	Janseniusstraat 10 (zijstraat Kapucijnenvoer)	3000 Leuven	016-22.84.54
Dhondt Marion	Vlasgaardstraat 26	9968 Oosteklo	09-344.00.65
Aveve	Ezaart 191	2400 Mol	014-32.63.16
Vanloy-Vandeven	Glasstraat 4	2200 Herentals (Groot-Antwerpen)	014-22.41.43
Anné	Oude Blaarstraat 130a	3700 Tongeren	012-74.79.94
Loos-Mullens	Biesstraat 104	3550 Zolder	011-53.60.08
Heck Robert	Berg Am Ranzelborn 5	4750 Bütgenbach (Ardennen)	080-44.66.91
De Fays	Rue des fermes 3	5081 Bovesse-La Bruyère (Nam.)	081-56.84.83
Pasau	Route de Wiltz 78	6600 Bastogne	061-21.26.38
Lapi	Rue de Cassel, R.D. 947	59940 Neuf Berquin (Frankrijk)	033-284.28.308
Nature et Jardin	Chée G. Richet 227d	7860 Lessines	068-27.02.02
Agrivart	Parc industriel 27	6900 March-en-famenne	084-31.36.36

Bijenhof is ook aanwezig in Luxemburg
Engeland

JACOBY - Boevange sur attert
SOLAR TUNNELS - West - Sussex

Diverse locaties in Frankrijk

JAARLIJKSE OPENDEURDAG OP 21 JULI

Eén der grootste bedrijven van Europa tegen de voordeligste prijzen